

ПРИКАЗ

БОЕРЫК

от 13.01.2022

№ 3-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Әгерҗе урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 19 февралендәге 115-осн номерлы боерыгы белән расланган Әгерҗе урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2018 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Әгерҗе урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 19 февралендәге 115-осн номерлы боерыгы (10.04.2020 №292-осн, 01.12.2020 №802-осн боерыклар нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Әгерҗе урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәреш кертеп, аны кушымтада бирелә торган яңа редакциядә баян итәргә.

2. Юридик бүлек житәкчесенә (В.В.Мәнихова) әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дәүләт теркәвенә алу өчен жиберергә.

3. Финанслар, бухгалтерлык исәбе һәм тикшереп тору бүлегенә әлеге боерыкның татар теленә тәрҗемә ителүенә бәйле чыгымнарның финансланын тәмин итәргә.

4. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хужалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр

Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы
Урман хужалыгы
министрлыгының
13.01.2022 № 3-осн
боерыгы белән расланды

ӘГЕРЖЕ УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУЖАЛЫГЫ РЕГЛАМЕНТЫ

Эчтәлек

Эчтәлек.....	3
Кереш	6
Россия Федерациясе закон актлары.....	7
«Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына).....	8
1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар.....	16
1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама.....	16
1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны.....	16
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми майданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше	16
1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарга һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше	19
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлөп чыгару нигезләре	21
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама	26
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрне үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама.....	27
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама	29
1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланучыга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлегенә	29
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлегә объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама	33
1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре.....	36
2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм янадан торгызу нормативлары	40
2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	40
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме.....	41
2.1.2. Урманнарны карау буенча урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)	66
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)	118
Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)	120
2.1.4. Кисентеләрнең яше	122
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләренә кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)	123
2.1.6. Урман торгызу методлары	125
2.1.7. Урманнардан үзагач эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар	125
2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	126
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	127

2.3.1. Урманнардаг агач булмаган урман ресурсларын төрлөргө буенча эзерлөү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләннәре) һәм параметрлары.....	127
2.3.2. Урманнардаг агач булмаган урман ресурслары эзерлөү һәм жыю өчен файдалану чорлары.....	128
2.4. Урманнардаг азык-төлөк урман ресурслары эзерлөү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	129
2.4.1. Урманнардаг азык-төлөк урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрлөргө буенча эзерлөү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләннәре) һәм параметрлары.....	129
2.4.2. Эзерлөү һәм жыеп алу вакытлары.....	130
2.4.3. Агач сутлары эзерлөгәндә нормативлар һәм параметрлар.....	130
2.4.4. Абага-кара абага эзерлөү.....	131
2.4.5. Урманнардаг азык-төлөк урман ресурслары эзерлөү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары.....	131
2.5. Урманнардаг аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	132
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлегә һәм нормалары.....	132
2.6. Авыл хужалыгын алып бару өчен урманнардаг файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм һәм һәм балыкчылыктан тыш.....	133
2.6.1. Урманнардаг авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану параметрлары.....	133
2.7. Урманнардаг фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	134
2.8. Урманнардаг рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	134
2.8.1. Урманнардаг рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары.....	134
2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлегә.....	135
2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү.....	135
2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлегә һәм аларны төзекләндерү нормативлары.....	135
2.8.5. Урманнардаг рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары.....	136
2.9. Урманнардаг урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтлө файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	137
2.10. Урманнардаг жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	137
2.11. Урманнардаг урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	138
2.12. Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардаг файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	138
2.13. Урманнардаг сусаклагычлар һәм башка төрлө ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	140
2.14. Урманнардаг чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	141
2.15. Урманнардаг агач материалы һәм башка төрлө урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	144
2.16. Урманнардаг дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары,	

параметрлары һәм чорлары.....	145
2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр	146
2.17.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр	146
2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганаclarын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары).....	149
2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр	198
2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре	214
3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр.....	214
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр.....	214
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр.....	215
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләмәләр	216

Кереш

Әлеге урман хужалыгы регламенты Әгерже урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хужалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу чорларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боекы нигезендә эшләнә.

Урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чоры – 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хужалыгы регламентын эшләгәндә дәүләт урман реестры материаллары файдаланылды.

Регламентны эшләүче:

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгы.

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshoz@tatar.ru.

Сайт: Minleshoz.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертүне гамәлгә ашыручы:

«Бөтенроссия урманчылык һәм механикаштыру фәнни-тикшеренү институты» федераль бюджет учреждениесе филиалы – «Көнчыгыш-Европа урманнары сынау станциясе».

Почта адресы: 420097, Казан шәһәре, Товарищеская урамы, 40.

E-mail: tatlos@rambler.ru

Тел. (843) 236-29-31, 236-24-91.

Факс (843) 236-33-48.

Россия Федерациясе закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба – РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба – РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Жир кодексы (алга таба – РФ Жир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба – РФ Гражданлык кодексы).

«Жир асты байлыктары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе законы (алга таба – «Жир асты байлыктары турында» РФ законы).

«Янгын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрдәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – «Янгын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелдәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрдәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрдәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 69-ФЗ номерлы федераль закон).

«Жир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрдәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 1997 елның 17 декабрдәге 149-ФЗ номерлы

федераль закон (149-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантини турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба – 206-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына)»

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
Россия Федерациясе Хөкүмәте актлары		
91 статьяның 7 өлеше	Дәүләт реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Дәүләт урман реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе турында» 2007 елның 3 мартындагы 138 номерлы карары
100 статьяның 2 өлеше	Урман кишәрлекләренә һәм урманнардан файдаланганда барлыкка килә торган мөлкәт хокукларына китерелгән зыянны түләү. Урман законнары бозылу нәтижәсендә урманнарда китерелгән зыян күләмен исәпләү таксаларын һәм методикаларын раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарда һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзөнчәлекләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрдәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан эзәрләнәргә тиешле агач материалының максималь күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Зат, затлар төркеме тарафыннан эзәрләнәргә тиешле агач материалының иң зур күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль мөлкәткә урман ресурслары берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендау өчен урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милеккә урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Сусакалагычлар, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корымалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Су объекттын файдалануга тапшыру турында карар эзәрләү һәм кабул итү тәртибе турында» 2006 елның 30 декабрдәге 844 номерлы карары
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе элемент чыбыкларын һәм

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	кору, аларны эшлөтү өчен файдалану	корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре буенча түләү. Федераль мөлкәттә, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары мөлкәтендә һәм муниципаль мөлкәттә торучы жирләрдә эзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 60.3 статья	Урманнарда санитар куркынычсызлык. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре турында» 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янғын куркынычсызлыгы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрдәге 1614 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янгына каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннарны аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәтгән тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын жәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрдәге 1464 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннарны нәтижәсендә барлыкка килгән гадәтгән тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янғыннарнын сүндерү планын төзү һәм аны һәм анын рәвешен раслау кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда һәм урман янғыннарнын янғын куркынычы турындагы мәгълүматларнын дөреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген эзерләү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны үзләштерү турында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен кайбер актларын көчен югалткан дип тану турында» 2018 елның 23 февралдәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарнын, яшел зоналарда урнашкан урманнарнын функциональ	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексынын 114 статьясындагы 1 өлешенен 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан жирләрнен чикләрен үзгәртү һәм

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	зоналары	урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда функциональ зоналарны билгеләү кагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы күрсәтмәсе
21 статья	Урман инфраструктурасына бәйлә булмаган объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган объектлар исемлеген раслау турында» 2013 елның 27 маендагы 849-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73.1 статьяның 6 өлеше	Дәүләти яисә муниципаль мөлкәткә урман кишәрлегенә аренда шартнамәсен төзү Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәткә урман кишәрлегенә аренда шартнамәсен эзерләү һәм төзү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милеккәге жир кишәрлегенә арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнәрен бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милеккәге жир кишәрлегенә файдалану өчен алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста жиңүченә билгеләүгә нигез булган билгеләрне раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба – Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 3 өлеше	Урманнарны торгызу. Урманнарны торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проекты составын, урманнарны торгызу проекты эшләү һәм аңа үзгәрешләр кергү тәртибен раслау турында» 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерык
73.1 статьясындагы 7 өлеше	Урман кишәрлегенә типик аренда шартнамәсе	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыруның бер төрле шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алунуң бер төрле шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 488 номерлы боерык
60.15 статья	Сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	үзенчәлекләре	үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерык
16 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны тәрбия кылу. Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2007 елның 16 июлендәге 181 номерлы боерык
53.1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның элге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерык
53.2 статья	Урманнарда янғын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау	«Урманнарда янғын куркынычын һәм урман янгыннарын күзәтүне гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенен урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенен урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хужалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу вакыты һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60.5 статья	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы	«Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60.7 статья	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 912 номерлы боерык
60.6 статьяның 4 өлеше	Урман патологиясе буенча тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 910 номерлы боерык
16.1 статьяның 4 өлеше, 29 статьяның 9 өлеше	Диләнке эшләре. Агач материалы эзерләү. Агач материалы эзерләү кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Агач материалы эзерләү кагыйдәләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы эзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерык «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклеген, Диләнке эшләренен технологик карта рәвешен, Диләнкене карап чыгу акты рәвешен һәм Диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
60.4 статья	Урманнарны яклау буенча районнарда бүленеш	«Урманнарны яклау буенча районнарда бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, аларның формаларын һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрәндәге 464 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрын алып бару рәвешләрен раслау турында» 2016 елның 6 октябрәндәге 514 номерлы боерык
70.1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенә проект документлары составына һәм аның эчтәлегенә карата таләпләр, аны эзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60.13 статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлекләре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман орлыкчылыгы плантацияләрен, даими урман орлыклары кишәрлекләрен һәм шуңа охшаш объектларны) төзү һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрәндәге 438 номерлы боерык, «Төп урман агач токымнарының урман үсемлекләренә районнарда бүленгән орлыкларын куллану тәртибен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 909 номерлы боерык
46 статьяның 3 өлеше	Урманнарда агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану. Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре	«Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерык
38 статья	Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 3 өлеше	Урманнарда файдалану турында хисап. Урманнарда файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарда файдалану турында хисап кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарда файдалану турында хисап тапшыру формасын һәм тәртибен, шулай ук урманнарда файдалану турында

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		электрон рәвештә хисап формасына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 451 номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урман үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урман торгызу һәм урман үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 452 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенә рәвешен, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 539 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60.11 статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе. Урманнарны яклау турында хисап. Урманнарны яклау турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны яклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны яклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны яклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 09 мартындагы 78 номерлы боерык
60.8 статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү	«Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 913 номерлы боерык
53.4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерык
64.1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләргә урман урнашкан жирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләргә урман урнашкан жирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъектының урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны эзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бер төрле рәвешен һәм составын, аны эзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрәндәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
67 статья, 68 статья	Урманнарны тәртипкә китерү турында гомуми нигезләмәләр. Урман корылышының эчтәлегә	«Урманнарны тәртипкә китерүнең кулланма кагыйдәләрен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерык
63 статьяның 2 өлеше	Урман үрчетү. Урман үрчетү кагыйдәләре	«Урманнарны үрчетү кагыйдәләрен, урманнарны үрчетү проекты составын, аны эшләү тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерык
Федераль урман хужалыгы агентлыгы норматив актлары (алга таба – Рослесхоз)		
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты Урманнарны үзләштерү проектының составы һәм аны эшләү тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проекты составын һәм аны эшләү тәртибен раслау турында» 2012 елның 29 февралендәге 69 номерлы боерык
29 статьяның 5 өлеше	Файдалану өчен билгеләнгән диләнкә күләмен исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнкә күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	«Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану	«Урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, жир кишәрлегә бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер эзерләү	«Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерык
39 статья	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 6 өлеше, 81 статьяның 3	Агач материалы эзерләү. Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган	«Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлеген раслау турында» 2011

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
пункты	агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеге	елның 5 декабрендәге 513 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53.1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарны янгынга каршы тээмин итү нормативларын раслау турында» 2012 елның 27 апрелдәге 174 номерлы боерык, «Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы боерык
Татарстан Республикасы норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының аерым вәкаләтләрән Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елның 24 декабрендәге ПУ-880 номерлы указы, «2014-2024 елларга Татарстан Республикасының урман хужалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендәге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге яки муниципальәра әһәмиятендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2019 елның 17 октябрендәге 916 номерлы карары Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының «Татарстан Республикасында шәхси ихтыяжлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча гражданнар өчен түләү дәрәжәләрен билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрендәге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар

1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама

1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының Әгерҗе урманчылыгы Татарстан Республикасының төньяк-көнчыгыш өлешендә Әгерҗе районы территориясендә урнашкан.

Контора (үзәк утар) Татарстан Республикасы башкаласы Казан шәһәреннән 356 километр (алга таба – км) ераклыкта һәм Горький тимер юлының төенле «Әгерҗе» тимер юл станциясе булып торган Әгерҗе шәһәрендә урнашкан.

Урманчылыкның почта адресы: 422230, Татарстан Республикасы, Әгерҗе шәһәре, Нәриманов тыкрыгы, 4 йорт. Телефонны: (код 8-855-51) 2-10-47, 2-28-42, факс: 2-20-45.

Урманчылык территориясенә төньяктан көньякка кадәр озынлыгы – 74 км, көнчыгыштан көнбатышка кадәр – 57 км.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенә муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

Урманчылык төзелеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
1	Әгерҗе	Әгерҗе	9263
2	Девятернә	Әгерҗе	6400
3	Красный Бор	Әгерҗе	16007
4	Шаршады	Әгерҗе	13676
Урманчылык буенча жәмгысе			45346

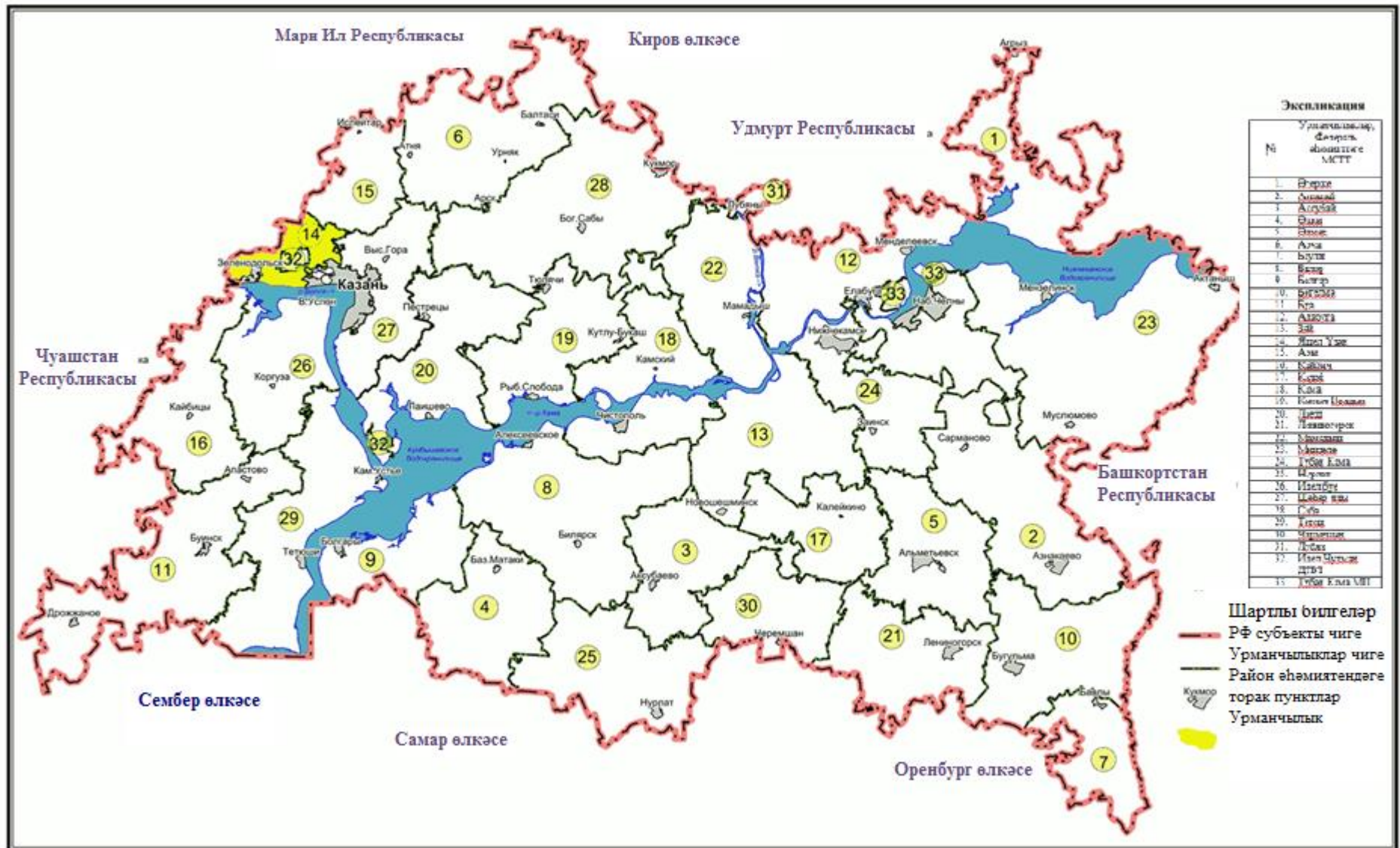
Урманчылыкның урман фонды зур булмаган урман биләмәләреннән һәм Әгерҗе муниципаль районының барча территориясе буйлап аерым-аерым урнашкан урман кишәрлекләреннән гыйбарәт. Урманчылыкның көньяк чиге Түбән Кама сусаклагычы яры буйлап үтә. Урманчылык территориясе буйлап Иж, Кырыкмас, Бима елгалары һәм күпләгән санда кече елгалар, чишмәләр ага. Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районнарның урманлы өлеше 23,8 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлөп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче

схематик каратада күрсәтелгән.

1 номерлы карта-схема

1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарға һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше

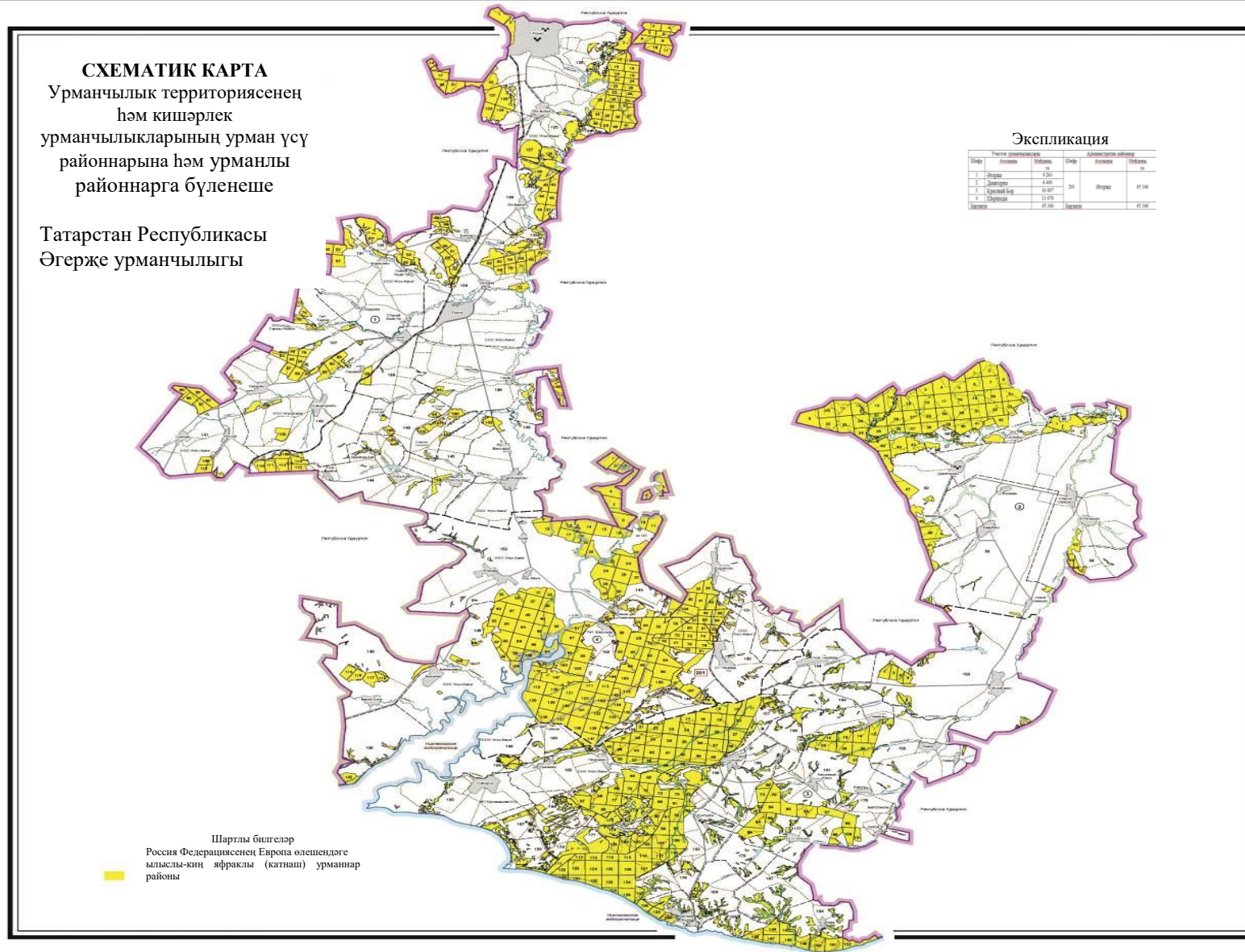
Россия Табигать ресурслары министрлығының «Россия Федерациясенең урманнар үсә торган зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боекы белән расланган урман үсә торган районнар бүленеше нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына кертелгән (2 нче таблица).

2 нче таблица

Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына һәм урманлы районнарға бүленеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Урман үсә торган зоналар	Урманлы район	Урман яклау районнарына бүленеш зонасы	Урман-орлык буенча районнарға бүленеш зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Әгерже	ылыслы-киң яфраклы урманнар	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы	Урман патологиясе буенча уртача куркыныч	Нарат өчен – 2 чыршы – 4, карагай – 3 имән – 2	1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
2.	Девятернә					1-47, 49-64	6400
3.	Красный Бор					1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
4.	Шаршады					1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
Барлығы							45346

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урманнар үсә торган зоналарға һәм урманлы районнарға бүленеше 2 нче схематик картада күрсәтелгән.

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм яклагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренен номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Жәмгысе урманнар, шул исәптән	Әгерже		9263	
	Девятернә		6400	
	Красный Бор		16007	
	Шаршады		13676	
	Жәмгысе		45346	
1. Яклагыч урманнар, барлыгы, Шул исәптән			26455	
1.1. махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	Әгерже	-	0	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Девәтернә	Квартал: 1-51, 55-60, 62, 63 нче кварталның бер өлеше	5701	
	Красный Бор	Кварталлар: 1-5, 153	391	
	Шаршады	Кварталлар: 38,48, 49, 50, 64, 65, 66, 88, 89, 90, 91, 98, 99, 100, 108, 109, әлеге кварталларның бер өлеше: 37, 47	1725	
	Жәмгысе		7817	
1.2. су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Әгерже	әлеге кварталларның бер өлеше: 4, 6-10, 23, 25, 27, 29-34, 36-37, 41-43, 48-49, 65-67, 71-72, 75-76, 78-80, 82, 85-86, 94-98, 100, 104,	1116	РФ Урман кодексы, РФ Су кодексы «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнен номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		108, 110-112, 116, 118-120, 125-126, 128-131, 133-135, 137-139, 141-143, 145-146		кыйммәтле урманнарға, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табиғат ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Девәтернә	элегә кварталларның бер өлеше: 2, 7-8, 12-14, 19-21, 24-26, 34-38, 40-41, 43-45, 49-53, 55-58, 60-61, 63	454	
	Красный Бор	кварталлар: 120, 121, 129, квартал өлешләре: 3-7, 9-13, 15-16, 18, 20, 25-30, 35-36, 47-48, 50, 59-60, 64, 73, 76, 82, 92-93, 97, 99-100, 107-111, 117-119, 122, 130-133, 135-138, 142-145, 147-163, 165-167, 169, 176-184	1443	
	Шаршады	квартал: 91, квартал өлешләре: 2-3, 5, 9-14, 16-23, 25, 34, 39, 42, 45, 50-51, 59, 62, 66-67, 90-92, 95, 98-102, 109-110, 113, 119, 122-125, 128, 130-131, 136-137, 143-147, 150-152, 155-156	1299	
	Жәмгысе		4312	
1.3. табигый һәм бүтән объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән			2068	
1.3.1. яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тимер юлларга бүлеп бирелгән полосалар	Әгерже	квартал өлешләре: 2, 14, 17, 54-56, 61, 68, 77,80, 85-86, 88-90, 93, 97, 99-103, 109-111, 114, 122, 127, 129-133, 136-138, 141-143, 145	614	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарға, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы.
	Девәтернә	63 квартал өлеше	3	
	Красный Бор	квартал өлешләре: 3-4, 6, 10-11, 20-21, 27, 31, 38, 43, 50, 64-66, 69-72, 76, 82, 141-143, 153-155, 157-158, 160-165, 176, 179-180, 182, 185	682	
	Шаршады	квартал өлешләре	550	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнен номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)		33-34, 39-40, 43, 53-58, 60-62, 74-75, 79, 81, 107, 141, 144-145, 148, 152, 154-155		Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Жәмгысе		1849	
1.3.2. урман паркы зоналарында урнашкан урманнар	Әгерже	-	0	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Девятернә	-	0	
	Красный Бор	кварталлар: 139, 140, 146	219	
	Шаршады	-	0	
	Жәмгысе		219	
1.4. кыйммәтле урманнар, барлыгы, Шул исәптән			20075	
1.4.1 уылдык саклаучы урман полосалары	Әгерже	-	0	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация
	Девятернә	-	0	
	Красный Бор	квартал: 123, квартал өлешләре: 111, 122, 130-133, 135-138, 147-152	1057	
	Шаршады	кварталлар: 1, 4, 6-8, 15, 24, 26, 28-32, 36-	5211	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнен номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		38, 46-49, 52, 63-65, 87-89, 93, 129, 142, әлеге кварталларның бер өлеше: 2, 3, 5, 9-14, 16-19, 22, 23, 25, 50-51, 66, 67, 90, 92, 98-102, 109-110, 119, 128, 136		урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Жәмгысе		6268	
1.4.2. су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары	Әгерже	-	0	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарға, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Девятернә	-	0	
	Красный Бор	кварталлар: 112-114, 124-128, 134, квартал өлешләре: 141-145	1005	
	Шаршады	-	0	
	Жәмгысе		1005	
1.4.3. эрозиягә каршы урманнар (жирләргә эрозиядән саклау өчен билгеләнгән урманнар)	Әгерже	кварталлар: 1, 20-22, 51-53, 57-60, 73-74, 83-84, 87, 92, 105-107, 113, 115, 121, 123-124, 140, 144, квартал өлешләре: 2, 14, 17, 48-49, 54-56, 61, 68, 75-80, 82, 85-86, 88-90, 93-104, 108-112, 114, 116, 118-120, 122, 125-139, 141-143, 145-146	4980	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарға, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Девәтернә	кварталлар: 54, 59, 62, 64, квартал өлешләре: 52, 53, 55-58, 60, 61, 63	752	
	Красный Бор	кварталлар: 1, 2, 74, 75, 83-88, 94, 95, 98, 101, 168, 170-175, квартал өлешләре: 3-5, 7, 16, 66, 76, 99, 100, 109-110, 119, 153-167, 169, 176-185	5502	
	Шаршады	кварталлар: 86, 115-118, 149, 153, квартал өлешләре: 143-148, 150-152, 155, 156	1519	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренен номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
	Жәмгысе		12753	
1.4.4. фәнни яки тарихи-мәдәни әһәмияткә ия урманнар	Әгерже	-	0	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Девятернә	-	0	
	Красный Бор	-	0	
	Шаршады	108 нче квартал	49	
	Жәмгысе		49	
2. Эксплуатация урманнары	Әгерже	кварталлар: 3, 5, 11-13, 15-16, 18-19, 24, 26, 28, 35, 38-40, 44-47, 62-64, 69-70; квартал өлешләре: 4, 6-10, 23, 25, 27, 29-34, 36-37, 41-43, 65-67, 71-72	2553	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Девятернә	-	0	
	Красный Бор	кварталлар: 14, 17, 19, 22-24, 32-34, 37, 44-46, 49, 51, 56-58, 67, 68, 77-81, 89-91, 96, 103-106, 115, 116, әлеге кварталларның бер өлеше: 6, 9-13, 15, 18, 20, 21, 25-31, 35, 36, 38, 43, 47, 48, 50, 59, 60, 64-65, 69-73, 82, 92-93, 97, 107, 108, 117, 118	6099	
	Шаршады	кварталлар: 27, 35, 41, 44, 68-73, 76-78, 80, 82-85, 94, 96, 97, 103-106, 111, 112, 120, 121, 132, 133, 138-140, квартал өлешләре: 20-21, 33, 34, 39-40, 42, 43, 45, 53-62, 74, 75, 79, 81, 95, 107, 113, 122-125, 130, 131, 137, 141, 154	5048	
	Жәмгысе		18891	

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз жирләренә сыйфатлама

Жирләренә категориясе	Урманчылык буенча барлыгы	
	Мәйданы, гектар	Процент
1	2	3
1. Урманнарның гомуми мәйданы	45346	100
2. Урманлы жирләр – барлыгы	43546	96,0
2.1. Урман үсемлекләре каплаган жирләр, барлыгы	42584	93,9
шул исәптән урман культуралары	14128	31,1
2.2. Урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр, барлыгы	962	2,1
Шул исәптән	585	1,3
- тоташмаган урман культуралары		
- питомниклар һәм урман плантацияләре	13	0,0
- көекләр	-	-
- һәлак булган урман утыртмалары	42	0,2
- киселгән урыннар	283	0,6
- ачык, ташландык урыннар	39	0,1
3. Урмансыз жирләр, барлыгы	1800	4,0
Шул исәптән	1	0,0
- сөрүлекләр		
- печән чабу урыннары	222	0,5
- жәйләүләр	402	0,9
- сулар	227	0,5
- бакчалар	-	-
- юллар, ызаннар	398	0,9
- утарлар һәм башка объектлар	27	0,1
- сазлар	270	0,6
- комнар	11	0,0
- башка төрле жирләр	242	0,5

1.1.6. Гамэлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукый режим РФ Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу жирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чикләнгән (РФ Жир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланыла торган табигый территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан житештерү өлкәсендә, РФ Жир кодексы, РФ Урман кодексы, «Махсус сакланыла торган табигый территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә гамәлдәге һәм проектлана торган түбәндәге махсус сакланыла торган табигый территорияләре (алга таба – МСТТ) бар.

5 нче таблица

Махсус сакланучы табигый территорияләр исемлеге

Т/с	МСТТ атамасы	Мәйданы, гектар	Урнашкан урыны, кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле, бүлеп чыгару нигезе	Кыскача сыйфатлама	Урман хужалыгын алып бару режимы
1	2	3	4	5	6	7
1.	«Катлаулы нарат урманы» региональ эһәмияттәге табигый һәйкәле	49	Шаршады, 108 нче квартал	Ботаник. Татарстан АССР Министрлар Советының «Табигый объектларын төбәк эһәмиятендәге табигый ядкәрләре итеп тану турында» 1987 елның 13 августындагы 344 номерлы карары http://internet.garant.ru/document/redirect/22504102/0	2-3 яруслы биек-тулылыклы нарат-чыршы утыртмаларының сирәк очрый торган кишәрлеге, ак чыршы катнашмасында. Тыюлы табигый саклау режимы. Тоташ кисүләргә тыелган. Ял итүчеләрнең килүен тәртипкә салу. Аншлаглар урнаштыру.	Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән табигый һәйкәлен саклау режимын үтәү. Тоташ кисүләргә тыела. Һәлак булган һәм зарарланган агачларны кисү максатларында сайланма кисүләргә рөхсәт ителә.

Т/с	МСТТ атамасы	Мәйданы, гектар	Урнашкан урыны, кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле, бүлеп чыгару нигезе	Кыскача сыйфатлама	Урман хужалыгын алып бару режимы
1	2	3	4	5	6	7
2.	«Кичке Таң» дәүләт табигать тыюлыгы.	1676	Шаршады, квартал: 37 бүл. 1, 2, 4-12, 13, квартал: 38; квартал: 47 бүл. 3-6, 13-23, кварталлар: 48, 49, 50, 64, 65, 66, 88, 89, 90, 91, 98, 99, 100, 109	Комплекслы тыюлык, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Әгерже районында Иж елгасының тамак өлешендәге табигать системасын «Кичке Таң» дәүләт табигый комплекс тыюлыгы дигән итү турында» 1997 елның 16 сентябрәндәге 701 номерлы карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Кичке Таң» төбәк әһәмиятендәге комплекслы профильле дәүләт табигать тыюлыгы турында нигезләмә раслау турында» 2005 елның 18 июлендәге 360 номерлы карары	Көнчыгыш тибындагы үзәнлекле урманнар белән Иж елгасының тамак өлешендәге аеруча кыйммәтле табигый экосистемалар, биредә Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән хайваннарның һәм үсемлекләрнең якинча 25 төре үсә һәм тереклек итә. Тыюлык территориясендә, санитар чистартудан тыш, тоташ кисү һәм башка төр кисү тыела.	Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән табигать һәйкәлен саклау режимын үтәү. Тоташ кисүләр тыела. Һәлак булган һәм зарарланган агачларны кисү максатларында сайланма кисүләр рөхсәт ителә.
3.	«Әгерже» региональ әһәмияттәге дәүләт табигый зоология (аучылык) тыюлыгы	6092	Девәтернә кишәрлеге урманчылыгы, 1-51, 55-60, 62-63 кв. Красный бор кишәрлеге урманчыл	Биологик (аучылык) тыюлыгы, «Региональ әһәмияттәге «Әгерже», «Биләр», «Сурнарский» дәүләт табигать зоология	Биологик (аучылык) тыюлыгы	Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән табигать һәйкәлен саклау режимын үтәү. Тоташ кисүләр тыела. Һәлак булган һәм зарарланган

Т/с	МСТТ атамасы	Мәйданы, гектар	Урнашкан урыны, кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	МСТТ профиле, бүлеп чыгару нигезе	Кыскача сыйфатлама	Урман хужалыгын алып бару режимы
1	2	3	4	5	6	7
			ыгы, 1-5, 153 кв.	(аучылык) тыюлыклары турында нигезләмәләренә раслау хакында» 2004 елның 17 ноябренадә 494 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары		агачларны кисү максатларында сайланма кисүләр рәхсәт ителә.

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарда сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кергү өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда саклану зоналары тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлегенә

Биологик күптөрлелекне саклау – урман хужалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул яклаучы урманнарда, махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләре гамәлгә ашырылганда да тәмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләре уздырылганда тереклек итү тирәлеген шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисүләр барышында биотопларны (биоценоз биләгән киңлекләреннән абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максимум саклау мөһим.

Үсемлекләреннән һәм хайваннарның урман төрләре тереклек итә торган шартлар төрлелеген саклау өчен диләнкеләренә аерып чыгарганда һәм таксацияләгәндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) – кисү эшләре кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган жир кишәрлекләре аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә, – саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәжәдә табигый жимерелү нәтижеләрен имитацияләргә булыша, киселгән урыннарда урман тирәлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итә. Әлегә объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очраучы һәм зәгыйфь тере

организм төрлөрөнөң потенциалы тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрэн гамәлгә ашырганда сакланылырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 6 нчы таблицада чагылдырылды.

6 нчы таблица

Диләнке эшләрэн гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзәнә. Вакытлы су агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры жәйдә су агымы кибәргә мөмкин.	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су агымнары өчен киңлегә кимендә 50 метр (алга таба – м), вакытлы су агымнары үзәннәре буйлап кимендә 20 м буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасы инде урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәннән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәжбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелгә тиеш
2	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин.	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлегә кимендә 50 м буфер зоналары аерыла. Дәвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелгә мөмкин – аерым тәртиптә билгеләнә.
3	Сазланган уйсулыклар һәм вакыты-вакыты белән су баса торган урыннар	Өлегә кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә – артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә үләнә аз булган агачлыклар белән бирелә.	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап су өслектә тора яисә басканда чыга. Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыклар сыйфатында.
4	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык урыннарның ярлары буйлап урман	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында урман кашакларын аерып чыгару урман корылышы буенча яклагыч полоса билгеләнмәгән очракта	Киңлегә кимендә 50 м урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка урын киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	башкарыла.	каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0,5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә. Искәrmә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очрый торган һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы киңәйтелгә тиеш
5	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәнлекләре, башка төрле сөзәклекләр	Су агымнарының тирән кергән үзәнлекләре һәм чокырлар – тауның текәлегә 10° башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) – тауның текәлегә кимендә 20° булганда.	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлегә кимендә 15-20 м буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы әһәмиәтле объект булып тора.
6	Төп токимнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известьлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токимнар шәрәләнә торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар – төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар жыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин.	Объект кишәрлекнең төп токимнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токимнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә
7	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.метрдан башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны майданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы майданлы объект буларак билгеләнә
8	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары якин яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар, жимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйлә булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнгән известьташлар күренергә мөмкин.	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә.

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
9	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән сазлыклар). Агачларның тулылыгы 0,4 ким. Запас 50 куб.метр/гектардан азрак.	Чиге буйлап агачлар арасында (тулылыгы һәм запасы ким булган кишәрлек)
10	Таркалу тәрәзәләре чыбык-чабык һәм жыл аударган агачлар-туфрак комплекслары белән тупланган.	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге аунактар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба – см) башлана). Жыл аударган агач-туфрак комплекслары (ВПК) – зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә ачу нәтижәсе.	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре буенча башкарыла.
11	Коры-сары, биек түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукуган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м биеклегендәге һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана).	Диләнке эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Коры-сарылы һәм куышлы тере агачлар зарури сакланарга тиеш.
12	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәклекләре, жыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр.	Күп еллык, яңгынга каршы корытылган наратлар, карт усак, кара зирек, кәжә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм жылгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора.
13	Төбәк өчен сирәк токым агачлары	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән, корычагач, карама, өрәңге, юкә.	Сирәк токым агачларының жыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарға караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәклекләр саклана.
14	Сирәк һәм терлек азыгы булган куаклыклар	Чикләвек куагы, артыш, миләш, гөлжимеш, зелпе куаклары һ.б.	Сөйрәнмәләрдән башка саклана.
15	Яңартылуның гамәлдәге төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, зур коры-сары тупланган урыннарда чыршы	Үренте чәчәклекләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		шытымы.	
16	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә төбәк Кызыл китабына кертелгән сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләрнең яңа ачыкланган даими тереклек итү урыннары.	Төрләрнең биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрне билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау өчен зарури чикләр булу-булмавын тәгаенләштерү өчен биология белгеченә мөрәжәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер нөсхә яисә тереклек ияләрнең жыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлегә кимендә 50 м буфер зонасын билгеләргә кирәк
17	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар.	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә жилгә каршы торучанлыкны, бөжәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тәэмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18	Зур оялыклы булган агачлар	Зур оялыклы булган агачлар саклана, диаметрында 1 метрдан зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәتكә ия.	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлегә – 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтижеләре буенча тәгаенләштереләргә мөмкин.
19	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары.	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 м радиуста кисүләр тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Яклагыч урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы.

РФ Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм торгызу максатларында да төзеләргә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама 7 нче таблицادا китерелә.

Урман юлларына сыйфатлама

Юлларның төрлөрө	Юлларның озынлыгы, км						
	Барлыгы	Урман хужалыгы (типлары буенча)				Агач ташу	Гомуми файдаланудагы
		I тип	II тип	III тип	жәмгысе		
1	2	3	4	5	6	7	8
Юллар, барлыгы	298,9	10,1	2,7	225,5	238,3	36,2	24,4
Шул исәптән							
а) автомобиль алардан:	298,9	10,1	2,7	225,5	238,3	36,2	24,4
каты түшәмәле	1,7	-	-	-	-	-	1,7
грунтлы, Шул исәптән	297,2	10,1	2,7	225,5	238,3	36,2	22,7
ел әйләнәсе кулланыла торган	19,6	0,5	-	5,4	5,9	-	13,7

Урманчылык территориясендә булган гомуми файдаланудагы барлык автомобиль юллары һәм урман хужалыгы юллары агач материалы саты һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары булып хезмәт итә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (эзерләнгән агач материалын эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һәм башкалар) агач материалы белән башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. РФ Урман кодексының 14 статьясы нигезендә яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын төзү тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман инфраструктурасы төзүгә бәйле булмаган объектларны урман фонды жирләрендә төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү РФ Урман кодексының 21 статьясына нигезләнеп гамәлгә ашырыла.

Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан жирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләр РФ Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлеше нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда агач материалын һәм бүтән урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгеләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелә.

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан файдалану урман мөнәсәбәтләрендә катнашучы гражданның һәм юридик затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла (РФ Урман кодексының 4 ст.).

Шул ук вакытта, РФ Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм яңадан үстерү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлүп рөхсәтле файдалану төрләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

8 нче таблица

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	мәйданы, гектар
1	2	3	4
Агач эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 29 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45346
Терлек азыгы эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 31 статьялары)	Әгерже	-	0
	Девятернә	-	0
	Красный Бор	-	0
	Шаршады	-	0
	Жәмгысе		0
Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю (РФ Урман кодексының 25, 32 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45346
Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю (РФ Урман кодексының 25, 35 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45346
Ау хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51,	15788

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрә исемлеге	мәйданы, гектар
1	2	3	4
Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, әгәр эшчәнлекнең әлеге төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисү яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китереп чыгармаса, шәһәр урманнары (Аренда шартнамәләре буенча кварталлар һәм мәйданнар исемлеге)		56-60, 64-101, 103-138, 141-145, 147-185	
	Шаршады	Кварталлар: 1-107, 109-113, 115-125, 128-133, 136-156	13627
	Жәмгысе		45078
Урманнардан авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану (РФ Урман кодексының 25, 38 статьялары), һәм балыкчылыктан тыш, балыкчылыкны гамәлгә ашыру (25 статьяның 6.1 пункты) Тыела: урман паркы зоналары, шәһәр урманнары. МСК, яшел зоналар, печән чабу белән умартачылыктан гайре тыела.	Әгерже	Кварталлар: 1-3, 5, 11-22, 24, 26, 28, 35, 38-40, 44-48, 51-64, 68-70, 73-74, 77, 83-84, 87-90, 92-93, 99, 101-103, 105-107, 109, 113-116, 121-124, 127, 132, 136, 144-145, әлеге кварталларның бер өлеше: 4, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 41, 42, 43, 48, 49, 65, 66, 67, 71, 72, 75, 76, 78, 79, 80, 82, 85, 86, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 104, 108, 110, 111, 112, 116, 118, 119, 120, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 145, 146	8147
	Девятернә	Кварталлар: 1, 3-6, 9-11, 15-18, 22-23, 27-33, 39, 42, 46-47, 54, 59, 62, 64, квартал өлешләрә: 2, 7, 8, 12, 13, 14, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 63	5946
	Красный Бор	Кварталлар: 1-2, 14, 17, 19, 21-24, 31-34, 37-38, 43-46, 49, 51, 56-58, 64-72, 74-75, 77-81, 83-91, 94-96, 98, 101, 103-106, 112-116, 123-128, 134, 141, 164, 168, 170-175, 185, квартал өлешләрә: 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10-13, 15-16, 18, 20, 25, 26, 27, 28-30, 35, 36, 47, 48, 50, 59, 60, 64, 73, 76, 82, 92, 93, 97, 99, 100, 107-111, 117-122, 129-133, 135-138, 142-145, 147-163, 165-167, 169, 176-184, 185	14345
	Шаршады	Кварталлар: 1, 4, 6-8, 15, 24, 26-33, 35-38, 40, 41, 43-44, 46-49, 52-58, 60-61, 63-65, 68-89, 93-94, 96-97, 103-107, 111-112, 115-118, 120-121, 129, 132-133, 138-142, 147-149, 153-154, әлеге кварталларның	12328

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрө исемлеге	мәйданы, гектар
1	2	3	4
		бер өлешө: 2-3, 5, 9-14, 16-23, 25, 34, 39, 42, 45, 50-51, 59, 62, 66-67, 90-92, 95, 98-102, 109-110, 113, 119, 122-125, 128, 130-131, 136-137, 143-146, 150-152, 155-156	
	Жәмгысө		40766
Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 40 статьялары)	Әгержө	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятөрнә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысө		45346
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 41 статьялары)	Әгержө	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятөрнә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысө		45346
Урман плантацияләрө булдыру һәм аларны эксплуатацияләрө (РФ Урман кодексының 25, 42 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланьла торган кишәрлекләр	Әгержө	Кварталлар: 3, 5, 11, 19, 24, 26, 28, 35, 38-40, 45, 47, 62-64, 69, 70, әлегө кварталларның бер өлешө: 4, 6-10, 12, 13, 15, 16, 18, 23, 25, 27, 29-34, 36, 37, 41-44, 46, 65-67, 71, 72	2295
	Девятөрнә	Кварталлар: 1, 3-6, 9-11, 15-18, 22, 23, 27-33, 39, 46, 47, квартал өлешләрө: 2, 7, 8, 12-14, 19-21, 24-26, 34-38, 40-45, 49-51	4958
	Красный Бор	Кварталлар: 17, 19, 21-24, 31-34, 45, 46, 49, 51, 57, 58, 65, 67-68, 70, 71, 77-80, 89-91, 96, 106, 115, 116, квартал өлешләрө: 6, 9-15, 18, 20, 25-30, 35-38, 43, 44, 47, 48, 50, 56, 59, 60, 64, 69, 72, 73, 81, 82, 92, 93, 97, 103-105, 107, 108, 117, 118	5251
	Шаршады	Кварталлар: 27, 33, 40, 41, 43, 44, 53-58, 60, 61, 69-73, 76-78, 80, 83-85, 94, 96, 103-105, 107, 111, 112, 120, 121, 132, 133, 138-141, 154, квартал өлешләрө: 20, 34, 35, 42, 45, 59, 62, 68, 74, 79, 81, 82, 95, 97, 106, 113, 122-125, 130, 131, 137	4458
	Жәмгысө		16962
Жимешле, жиләклө, декоратив урман үсемлекләрө, дару үләннәрө үстөрү (Россия	Әгержө	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятөрнә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрө исемлегө	мәйданы, гектар
1	2	3	4
Федерациясе Урман кодексының 25, 39 статьялары)	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45436
Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 39.1 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45436
Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казымаларны эзләү һәм табу (РФ Урман кодексының 25, 43 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, шәһәр урманнары; РФ Урман кодексының 114 статьясы нигезендә, жир асты байлыктарын геологик өйрәнү урман-парк зоналарында рөхсәт ителә.	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-138, 141-145, 147-185	15788
	Шаршады	Кварталлар: 1-107, 109-113, 115-125, 128-133, 136-156	13627
	Жәмгысе		45078
Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 44 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45436
Чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 45 статьялары) * Гамәлдәге чыбыклы объектлар, шул исәптән, РФ Урман кодексында әлегө куллану төрө буенча чикләүләр кертелгән яклагыч урманнар категориясендә дә, кулланылырга мөмкин	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45436
Агач материалы һәм башка төрлө урман ресурслары эшкәртү (РФ Урман кодексының 25, 46 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Әгерже	Кварталлар: 3, 5, 11, 19, 24, 26, 28, 35, 38-40, 45, 47, 62-64, 69, 70, әлегө кварталларның бер өлеше: 4, 6-10, 12, 13, 15, 16, 18, 23, 25, 27, 29-34, 36, 37, 41-44, 46, 65-67, 71, 72	2295
	Девятернә	Кварталлар: 1, 3-6, 9-11, 15-18, 22, 23, 27-33, 39, 46, 47, квартал	4958

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчы- лыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	мәйданы, гектар
1	2	3	4
		өлешләре: 2, 7, 8, 12-14, 19-21, 24-26, 34-38, 40-45, 49-51	
	Красный Бор	Кварталлар: 17, 19, 21-24, 31-34, 45, 46, 49, 51, 57, 58, 65, 67-68, 70, 71, 77-80, 89-91, 96, 106, 115, 116, квартал өлешләре: 6, 9-15, 18, 20, 25-30, 35-38, 43, 44, 47, 48, 50, 56, 59, 60, 64, 69, 72, 73, 81, 82, 92, 93, 97, 103-105, 107, 108, 117, 118	5251
	Шаршады	Кварталлар: 27, 33, 40, 41, 43, 44, 53-58, 60, 61, 69-73, 76-78, 80, 83-85, 94, 96, 103-105, 107, 111, 112, 120, 121, 132, 133, 138-141, 154, квартал өлешләре: 20, 34, 35, 42, 45, 59, 62, 68, 74, 79, 81, 82, 95, 97, 106, 113, 122-125, 130, 131, 137	4458
	Жәмгысе		16962
Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 47 статьялары)	Әгерже	Кварталлар: 1-49, 51-80, 82-90, 92-116, 118-146	9263
	Девятернә	Кварталлар: 1-47, 49-64	6400
	Красный Бор	Кварталлар: 1-7, 9-38, 43-51, 56-60, 64-101, 103-185	16007
	Шаршады	Кварталлар: 1-113, 115-125, 128-133, 136-156	13676
	Жәмгысе		45436

2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм яңадан торгызу нормативлары

2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29.1, 30 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач материалы эзерләү эшкуарлык эшчәнлегенә максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан – шәхси максатларда (жылыту, төзелмәләр торгызу һ.б. өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда каралган искәрмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дүрләт ихтыяжларын яки муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен агач материалы эзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы эзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт

ителгән кварталлар исемлеге 8 нче таблицада күрсәтелә.

Диләнкедә (урман кишәрлегенә кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан бер өлешендә, урман-таксация бүлемтегендә, урман кварталында) агач материалы эзерләү өчен түбәндәгеләрне кисү рәхсәт ителә (РФ Урман кодексының 16 статьясы):

1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

2) урманнарны тәрбия кылганда, һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

3) РФ Урман кодексының 13, 14 һәм 21 статьяларында каралган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендәге теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Агач материалы эзерләү эше эксплуатация урманнарында, яклаучы урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр Россия Федерациясе Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Эксплуатация урманнарында агач эзерләү максатында тоташ һәм сайланма кисүләр гамәлгә ашырыла.

Сайланма кисүләр үзләрненә эйләнә-тирәлекне хасил итү, су саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка төрле файдалы вазыйфаларын югалта баручы, яклаучы урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар үти торган файдалы вазыйфаларның сакланышын тәмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә һәм РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрақларда яклаучы урманнарда тоташ кисүләр гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, эзерләнгән агач материалын алып чыгу агач материалы эзерләү максатларында урман кишәрлегенән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә эзерләнгән очрақта, агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (агач алуның рәхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы эзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару РФ Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрненә яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм

картайган урман утыртмаларын сайланма кисүлөр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 9 нчы таблицада китерелә.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүлөр буенча диләнке исәпләмәсе 10 нчы таблицада китерелә.

Урман хужалыгы регламенты гамэлдә булу чорына өлгөргән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр
буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Яклагыч урманнар категориясе – яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлөп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)														
Хужалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	15	4,7									15	4,7		
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		15										15		
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	15	0,7									15	0,7		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	2	0,1												
Матди кыйммәт		0,1												
Эшкә яраклы		0,1												
Хужалык бүлемтеге – тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	10	2,1							10	2,1				

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	6	0,3												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Яклагыч урман категорияләре буенча жәмгысә														
Барлыгы хисапка кертелгән	187	46,7					16,9	4,3	70,5	17,4	80,5	20,7	19,1	4,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		19						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	167,9	8,7					16,9	1,3	70,5	4,4	80,5	3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	17	1,1												
Матди кыйммәт		0,7												
Эшкә яраклы		0,5												
Яклагыч урманнар категориясә – эрозиягә каршы урманнар (жирләрне эрозиядән саклау өчен билгеләнгән урманнар) Хужалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	57	17,3									57	17,3		
Гомуми запастан		15										15		

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: ялгагыч урманнар														
өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	17	0,6												
Матди кыйммәт		0,5												
Эшкә яраклы		0,2												
Хужалык бүлемтеге – Карама														
Барлығы хисапка кертелгән	2	0,4											2	0,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты														-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас													-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-													
Тамыр		-												
Матди кыйммәт		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге – каен														
Барлығы хисапка кертелгән	371	75,9							147,8	29,2	209,6	41,2	13,6	5,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		18								25		15		-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	357,4	13,5							147,8	7,3	209,6	6,2	-	-
Уртача кабатлану чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	37	1,3												
Матди кыйммәт		1,0												
Эшкә яраклы		0,6												
Хужалык бүлемтеге – усак														
Барлығы хисапка кертелгән	531	112,3					28,0	7,5	240,8	54,0	201,8	38,0	60,4	12,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		19						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	470,6	21,4					28,0	2,2	240,8	13,5	201,8	5,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	53	2,3												
Матди кыйммәт		1,8												
Эшкә яраклы		0,7												
Хужалык бүлемтеге – Кара зирек														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
күләме:														
Тамыр	4	0,2												
Матди кыйммәт		0,2												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге – юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	886	251,0							290,8	106,1	366,7	87,1	228,5	57,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		16								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	657,5	39,6							290,8	26,5	366,7	13,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	88	4,4												
Матди кыйммәт		4,0												
Эшкә яраклы		3,4												
Яклагыч урман категорияләре буенча жәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	2171	525,5					28	7,5	820,4	215,7	984,1	220,1	338,5	82,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		17						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	1832,5	89,1					28	2,2	820,4	53,9	984,1	33	-	-

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	214	9,7												
Матди кыйммәт		8,2												
Эшкә яраклы		5,3												
Яклагыч урман категорияләре – урман паркы зоналарында урнашкан урманнар Хужалык бүлемтеге – Нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	53	20,3									53	20,3		
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		15										15		
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	53	3,0									53	3,0		
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	5	0,3												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,2												
Яклагыч урман категорияләре буенча жәмгысә														
Барлыгы хисапка	53	20,3									53	20,3		

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
күләме:														
Тамыр	16	0,7												
Матди кыйммәт		0,6												
Эшкә яраклы		0,5												
Хужалык бүлемтеге – Чыршы														
Барлығы хисапка кертелгән	1	0,3											1	0,3
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты														-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас													-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	-												
Матди кыйммәт		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге – каен														
Барлығы хисапка кертелгән	148	32,8							40,1	15,6	46,2	14,4	61,7	2,8
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		19								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	86,3	6,1							40,1	3,9	46,2	2,2	-	-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
тамыр	14	0,6												
Матди кыйммәт		0,5												
Эшкә яраклы		0,3												
Хужалык бүлемтеге – усак														
Барлығы хисапка кертелгән	74	20,7							30,5	12,7	19,6	4,7	23,9	3,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты		19								25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	50,1	3,9							30,5	3,2	19,6	0,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	7	0,4												
Матди кыйммәт		0,3												
Эшкә яраклы		0,1												
Хужалык бүлемтеге – юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	29	9,8							12,3	4,0	14,2	5,5	2,5	0,3

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб. метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр	гектар	мең куб. метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
чоры														
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	-												
Матди кыйммәт		-												
Эшкә яраклы		-												
Хужалык бүлемтеге – каен														
Барлығы хисапка кертелгән	292	118,2					95,9	27,1	158,2	29,8	14,6	3,0	23,3	58,3
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		22						30		25		15		-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	268,7	16,1					95,9	8,1	158,2	7,5	14,6	0,5	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	30	1,6												
Матди кыйммәт		1,4												
Эшкә яраклы		0,6												
Хужалык бүлемтеге – усак														
Барлығы хисапка кертелгән	316	146,4					93,8	27,7	131,7	35,9	38,7	18,4	51,8	64,4
Гомуми запастан		24						30		25		15		-

Өлгөргөн һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгелэнгән дилэнке күләме

Хужалык бүлөмгә һәм өстөнлек итүче тоқым	Урман үсемлекләре белән капланган, гектар	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгөргөн һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Яшь классы	Кисентенен яше	Тоту өчен исәплэнгән дилэнкеләр, мең куб.метр				Киңөш ителә торган дилэнке хисабы					Эксплуатация фондыннан файдалану саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлөшө, гектар	
		Үрентеләр	Урта яшьле		Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган							Эзлекле файдалануда	1 нче яшь төркемнә	Интеграл	Майданы, гектар	тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә			Өлгөрөп килүче		Өлгөргөн һәм картайган	
			Барлыгы	Хисапка кертелде		яшь классы	ш.и. картайган											Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	файдаланып булмый				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Эксплуатация урманнары																								
Нарат	5108	1269	2063	2063	1043	733	5	246,6	337	24,9	81V	57	64	45	43	55	18,4	15,6	12,5	80	13	1919	592	
Чыршы	1872	1493	210	210	100	69		16,1	234	7,8	81V	21	6	4	7	4	1,0	0,8	0,6	80	17	114	129	
Ак чыршы	7				1	6		1,1	200		81V												6	
Биек кәүсәле имән	99	59	34	22	6				238	0,4	101VI	1	1										18	
Тәбәнәк кәүсәле имән	11					11		2,4	228		101VI		1	1	1									11
Өрәңге	31	3	21	7	7				167	0,1	61VII	1											7	7
Карама	147	2	61	46	53	31		4,5	149	0,4	61	2	4	4	4	3	0,4	0,3	0,1	35	10	46	47	

Хужалык бүлөмгө Һәм өстөнлек итүче токым	Урман үсемлекләре белән калланган, гектар	Шул исәптән яшь төркөмнәре буенча						Өлгөргән Һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы. куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Яшь классы	Кисентенең яше	Тоту өчен исәпләнгән диләнкеләр, мең куб.метр				Киңәш ителә торган диләнке хисабы					Эксплуатация фондыннан файдалану Һәм булмый	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар	
		Үрентеләр	Урта яшьле		Өлгөрөп килүче	Өлгөргән Һәм картайган							Эзлекле файдалануда	1 нче яшь төркөмөнә	Интеграл	Майданы, гектар	тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә			Өлгөрөп килүче		Өлгөргән Һәм картайган	
			Барлыгы	Хисапка кертелде		яшь классы	ш.и. картайган											Барлыгы	Ш.и. эшкә яраклы	файдаланып				булмый
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Каен	4171	293	167 4	614	610	159 4	150	349,9	219	14,0	VII 61	64	94	11 0	95	94	20,5	16, 4	9,0	55	17	614	1264	
Усак	2795	348	505	505	330	161 2	384	424,8	264	13,5	V 41	62	82	97	75	75	19,3	15, 4	6,2	40	22	505	1191	
Кара зирек	307	8	126	78	123	49		7,8	157	0,8	VII 61	5	8	9	7	4	0,6	0,5	0,3	50	13	78	133	
Соры зирек	105	5	31	31	56	13		2,0	156	0,3	V 41											31	69	
Тал	14	14								0,1	V 41	2	3	4	2									
Юкә	1163	174	347	117	69	573	265	177,1	309	4,7	VII 61	18	25	32	27	25	7,7	6,9	4,1	60	23	117	393	
Тирәк культу-ралары	1					1		0,2	290		VII 31												1	
Тал	45	43				2	2	0,1		0,2	V 5	5												
Кисү ысуллары буенча жәмгысә																								
	15876	3711	507 2	3693	239 8	469 4	806	1232, 6		67,2						26 0	67,9	55, 9	32, 8			3449	3843	

2.1.2. Урманнарны карау буенча урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)

11 нче таблица.

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яклагыч урманнар									
БҮлыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	510	415					925
		мең куб.метр	32,3	31,73					64,03
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	51	28				79	
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,34	2,12				5,46	
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,57	1,8				4,37	
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,8	1,27				3,07	
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	184	-				184	
		мең куб.метр	7,12	-				7,12	
2	Кабатлану чоры	ел	10					10	
3	Ел саен файдалану күләме								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	19	-					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	-					0,6
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,41	-					0,41
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,22	-					0,22
Ылыслылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	694	415					1109
		мең куб.метр	39,42	31,73					71,15
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	70	28					98
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,94	2,12					6,06
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,98	1,80					4,78
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	2,02	1,27					3,29
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – Имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	7,5	-					7,5
		мең куб.метр	0,27	-					0,27
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең	0,04	-					0,04

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		куб.метр							
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,03	-					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	-					3
		мең куб.метр	0,15	-					0,15
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым – өрәңге									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4,5	-					4,5
		мең куб.метр	0,16	-					0,16
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		куб.метр							
Каты яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	-					15
		мең куб.метр	0,58	-					0,58
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,04	-					0,04
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,03	-					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	150	87					237
		мең куб.метр	6,35	4,33					10,68
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	9					24
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,60	0,43					1,03
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,47	0,37					0,84
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,24	0,22					0,46
Өстенлек итүче токым – усак									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	34	137					171

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кису	Яңартып кису	Рәвешен үзгәртеп кису	Реконструкция кисуләре	Берән-сәрән агачларны кису	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	1,61	6,43					8,04
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	14					17
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,13	0,64					0,77
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	0,51					0,59
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,04	0,22					0,26
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	51	17					68
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	2,39	1,25					3,64
2	Кабатлану чоры	мең куб.метр	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме	мең куб.метр							
	Мәйданы	гектар	5	1					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,08					0,38
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,14	0,07					0,21
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,11	-					0,11
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	235	241					476
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	10,35	12,01					22,36
2	Кабатлану чоры	мең куб.метр	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме	мең куб.метр							
	Мәйданы	гектар	23	24					47
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,03	1,15					2,18
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,69	0,95					1,64
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,39	0,44					0,83

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яклаучы урманнар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	944	656					1600
		мең куб.метр	50,35	43,74					94,09
2	Кабатлану чоры	мең куб.метр							
3	Ел саен файдалану күләме	мең куб.метр							
	Мәйданы	гектар	94	52					146
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	5,01	3,27					8,28
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	3,70	2,75					6,45
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	2,41	1,71					4,12
эксплуатация урманнары									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	203	1032					1235
		мең куб.метр	8,81	58,77					67,58
2	Кабатлану чоры	мең куб.метр	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме	мең куб.метр							
	Мәйданы	гектар	20,7	69					89,7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең м3	0,88	3,9					4,78
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең м3	0,63	3,34					3,97
	Эшкә яраклы	мең м3	0,41	2,38					2,79
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	506	114					620
		мең куб.метр	20,28	6,49					26,77
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	50,3	11					61,3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,04	0,66					2,7

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,57	0,53					2,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,10	0,35					1,45
Ылыслылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	709	1146					1855
		мең куб.метр	29,09	65,26					94,35
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	71	80					151
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,92	4,56					7,48
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,20	3,87					6,07
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,51	2,73					4,24
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – Имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	38	-					38
		мең куб.метр	1,23	-					1,23
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,12	-					0,12
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	-					0,08
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	-					0,03
Каты яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	38	-					38
		мең куб.метр	1,23	-					1,23
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,12	-					0,12
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	-					0,08
Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	-					0,03	
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	187	294					481
		мең куб.метр	6,74	12,92					19,66
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	18	29					47
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,69	1,3					1,99
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,48	1,09					1,57
Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,27	0,66					0,93	
Өстенлек итүче токым – усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13	154					167
		мең куб.метр	0,46	6,87					7,33
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	16					17
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,03	0,7					0,73
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,02	0,57					0,59
Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,01	0,22					0,23	
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	65	30					95

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	2,53	1,4					3,93
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	2					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,25	0,07					0,32
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,16	0,06					0,22
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,09	0,03					0,12
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	265	478					743
		мең куб.метр	9,73	21,19					30,92
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	26	47					73
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,97	2,07					3,04
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,66	1,72					2,38
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,37	0,91					1,28
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1012	1624					2636
		мең куб.метр	40,05	86,45					126,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	101	127					228
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	4,01	6,63					10,64
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,94	5,59					8,53
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,91	3,64					5,55
Урманчылык буенча барлыгы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кичү	Яңартып кичү	Рәвешен үзгәртеп кичү	Реконструкция кичүләре	Берән-сәрән ағачларны кичү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1956	2280					4236
		мең куб.метр	90,40	130,19					220,59
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	195	179					374
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	9,02	9,90					18,92
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	6,64	8,34					14,98
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	4,32	5,35					9,67
Алардан:									
Ылыслылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1403	1561					2964
		мең куб.метр	68,51	96,99					165,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	141	108					249
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	6,86	6,68					13,54
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	5,18	5,67					10,85
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	3,53	4,00					7,53
Каты яфраклылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	53	-					53
		мең куб.метр	1,81	-					1,81
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,16	-					0,16
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,11	-					0,11

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	-					0,03
Йомшак яфраклылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	500	719					1219
		мең куб.метр	20,08	33,20					53,28
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	49	71					120
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,00	3,22					5,22
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,35	2,67					4,02
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,76	1,35					2,11
Яклагыч урманнар									
Әгерже кишәрлеге урманчылыгы									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	93	58					151
		мең куб.метр	6,69	4,72					11,41
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9	4					13
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,67	0,32					0,99
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,50	0,27					0,77
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,34	0,19					0,53
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	95						95
		мең куб.метр	3,76						3,76
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10						10

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,38						0,38
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,29						0,29
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,20						0,20
Жәмгысе ылыслы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	188	58					246
		мең куб.метр	10,45	4,72					15,17
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	19	4					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,05	0,32					1,37
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,79	0,27					1,06
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,54	0,19					0,73
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым – Имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	7,5	-					7,5
		мең куб.метр	0,27	-					0,27
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,04	-					0,04
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,03	-					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3,0	-					3,0
		мең куб.метр	0,15	-					0,15
2	Кабатлану чоры	ел	10						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өрәңге									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4,50	-					4,5
		мең куб.метр	0,16	-					0,16
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе каты яфракы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	-					15
		мең куб.метр	0,58	-					0,58
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,04	-					0,04
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,03	-					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфракылар									
Өстенлек итүче токым – усак									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	27,0	39,0					66,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	1,27	2,0					3,27
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3,0	4,0					7,0
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,13	0,19					0,32
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	0,15					0,23
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,04	0,07					0,11
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11,0	-					11
		мең куб.метр	0,50	-					0,50
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1,0	-					1,0
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,05	-					0,05
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,03	-					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,02	-					0,02
Өстенлек итүче токым – каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	12					12,0
		мең куб.метр	-	0,5					0,5
2	Кабатлану чоры	ел	-	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1,0					1,0
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,05					0,05
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,04					0,04
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,02					0,02
Жәмгысе йомшак яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кичү	Яңартып кичү	Рәвешен үзгәртеп кичү	Реконструкция кичүләре	Берән-сәрән ағачларны кичү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	38	51					89
		мең куб.метр	1,77	2,44					4,21
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	5					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,18	0,24					0,42
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,11	0,19					0,30
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,06	0,09					0,15
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	241	109					350
		мең куб.метр	12,80	7,16					19,96
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	24	9					33
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,27	0,56					1,83
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,93	0,46					1,39
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,60	0,28					0,88
эксплуатация урманнары									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8,0	24,0					32,0
		мең куб.метр	0,60	1,19					1,78
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	2					3,0
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,06	0,08					0,14
	матди кыйммәتكә	мең куб.метр	0,05	0,07					0,12

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвшен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	1,0	12					13
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,03	0,54					0,57
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,02	0,43					0,45
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,01	0,16					0,17
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	-					16
		мең куб.метр	0,77	-					0,77
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,08	-					0,08
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,06	-					0,06
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	-					0,03
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	54	121					175
		мең куб.метр	2,11	5,62					7,73
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	12					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,22	0,54					0,76
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,16	0,43					0,59
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,09	0,16					0,25
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	191	158					349
		мең куб.метр	7,99	7,61					15,60
2	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	20	15					35
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,80	0,70					1,50
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,59	0,57					1,16
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,36	0,26					0,62
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	432	267					699
		мең куб.метр	20,79	14,77					35,56
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	44	24					68
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,07	1,26					3,33
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,52	1,03					2,55
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,96	0,54					1,50
Ылыслылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	287	95					382
		мең куб.метр	15,10	6,71					21,81
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	29	7					36
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,51	0,48					1,99
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,14	0,41					1,55
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,78	0,29					1,07
Каты яфраклылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	53	-					53
		мең куб.метр	1,81	-					1,81

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,16	-					0,16
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,11	-					0,11
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	-					0,03
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	92	172					264
		мең куб.метр	3,88	8,06					11,94
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	17					27
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,40	0,78					1,18
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,27	0,62					0,89
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,15	0,25					0,40
Девятернә кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	50	-					50
		мең куб.метр	2,04	-					2,04
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,20	-					0,20
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,15	-					0,15

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	2	10					12
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,42					0,52
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,07	0,36					0,43
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,04	0,22					0,26
Өстенлек итүче токым – Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар		6					6
		мең куб.метр		0,18					0,18
2	Кабатлану чоры	ел		10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар		1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр		0,02					0,02
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр		0,01					0,01
	Эшкә яраклы	мең куб.метр		-					-
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	39	24					63
		мең куб.метр	1,31	1,1					2,41
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	2					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,13	0,07					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	0,06					0,14
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,05	0,03					0,08
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	134					199
		мең куб.метр	2,31	5,52					7,83
2	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	13					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,23	0,51					0,74
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,15	0,43					0,58
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,09	0,25					0,34
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	175	423					598
		мең куб.метр	6,94	19,35					26,29
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	17	32					49
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,70	1,41					2,11
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,50	1,20					1,70
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,34	0,79					1,13
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	225	423					648
		мең куб.метр	8,98	19,35					28,33
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	22	32					54
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,90	1,41					2,31
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,65	1,20					1,85
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,44	0,79					1,23
Ылыслылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	160	289					449
		мең куб.метр	6,67	13,83					20,50

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	19					35
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,67	0,90					1,57
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,50	0,77					1,27
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,35	0,54					0,89
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	134					199
		мең куб.метр	2,31	5,52					7,83
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	13					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,23	0,51					0,74
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,15	0,43					0,58
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,09	0,25					0,34
Кызыл Бор кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	228	120					348
		мең куб.метр	13,87	8,66					22,53
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	23	8					31
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,39	0,58					1,97
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,1	0,49					1,59

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,8	0,35					1,15
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	-					65
		мең куб.метр	2,22	-					2,22
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	-					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,22	-					0,22
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,12	-					0,12
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,04	-					0,04
Ылыслылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	293	120					413
		мең куб.метр	16,09	8,66					24,75
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	30	8					38
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,61	0,58					2,19
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,22	0,49					1,71
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,82	0,35					1,17
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	35	-					35
		мең куб.метр	1,05						1,05
2	Кабатлану чоры	ел	10	-					10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тамыр	мең куб.метр	0,15	0,02					0,17
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,10	0,02					0,12
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,06	0,01					0,07
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	342	126					468
		мең куб.метр	17,65	8,86					26,51
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	34	9					43
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,76	0,60					2,36
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,32	0,51					1,83
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,88	0,36					1,24
эксплуатация урманнары									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	85	214					299
		мең куб.метр	3,52	12,19					15,71
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9	14					23
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,35	0,81					1,16
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,70					0,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,18	0,49					0,67
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	289	10					299
		мең куб.метр	11,29	0,68					11,97
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	29	1					30
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,13	0,07					1,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,88	0,05					0,93
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,58	0,04					0,62
Ылыслылар буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	374	224					598
		мең куб.метр	14,81	12,87					27,68
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	38	15					53
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,48	0,88					2,36
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,08	0,75					1,83
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,76	0,53					1,29
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	32	17					49
		мең куб.метр	0,88	0,77					1,65
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	2					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,09	0,08					0,17
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,06	0,06					0,12
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,03	0,04					0,07
Өстенлек итүче токым – Усак									
1	Урманчылык таләпләре	гектар	2	9					11

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	0,1	0,36					0,46
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,04					0,04
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,03					0,03
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,01					0,01
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	9	-					9
		мең куб.метр	0,35	-					0,35
2	Кабатлану чоры	ел	10						
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,04	-					0,04
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,02	-					0,02
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,01	-					0,01
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	43	26					69
		мең куб.метр	1,33	1,13					2,46
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	3					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,13	0,12					0,25
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	0,09					0,17
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,04	0,05					0,09
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	417	250					667
		мең куб.метр	16,14	14,00					30,14
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	42	18					60
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,61	1,00					2,61
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,16	0,84					2,00
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,80	0,58					1,38
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	759	376					1135
		мең куб.метр	33,79	22,86					56,65
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	76	27					103
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,37	1,60					4,97
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,48	1,35					3,83
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,68	0,94					2,62
Блыслылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	667	344					1011
		мең куб.метр	30,90	21,53					52,43
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	68	23					91
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,09	1,46					4,55
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,30	1,24					3,54
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,58	0,88					2,46

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	-	9					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,43					0,43
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,34					0,34
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,14					0,14
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	28	17					45
		мең куб.метр	1,42	1,25					2,67
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3,0	1					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,08					0,28
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,08	0,07					0,15
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,07	-					0,07
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	148	184					332
		мең куб.метр	7,02	9,37					16,39
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	18					33
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,70	0,89					1,59
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,48	0,74					1,22
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,27	0,34					0,61
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	311	421					732
		мең куб.метр	17,86	27,72					45,58
2	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	31	34					65
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,78	2,11					3,89
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,30	1,78					3,08
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,83	1,07					1,90
эксплуатация урманнары									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	23	508					531
		мең куб.метр	1	31,68					32,68
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	34					36
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	2,11					2,21
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	1,8					1,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	1,3					1,3
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	103	88					191
		мең куб.метр	4	4,89					8,89
2	Кабатлану чоры	ел	15	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	9					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,41	0,51					0,92
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,32	0,41					0,73
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,26	0,26					0,52
Ылыслылар жәмгысе									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кису	Яңартып кису	Рәвешен үзгәртеп кису	Реконструкция кисуләре	Берән-сәрән агачларны кису	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	126	596					722
		мең куб.метр	5,00	36,57					41,57
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	12	43					55
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,51	2,62					3,13
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,42	2,21					2,63
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,26	1,56					1,82
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	101	169					270
		мең куб.метр	3,8	7,72					11,52
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	17					27
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,39	0,8					1,19
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,27	0,67					0,94
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,15	0,4					0,55
Өстенлек итүче токым – Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	22					23
		мең куб.метр	0,08	0,9					0,98
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	2					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,05					0,05
Өстенлек итүче токым – Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	6					7
		мең куб.метр	0,1	0,3					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	103	197					300
		мең куб.метр	3,98	8,92					12,90
2	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	19					29
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,39	0,90					1,29
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,27	0,77					1,04
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,15	0,45					0,60
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	229	793					1022
		мең куб.метр	8,98	45,49					54,47
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	22	62					84
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,90	3,52					4,42
	матди кыйммәткә	мең куб.метр	0,69	2,98					3,67

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	эйлэндереп була торган								
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,41	2,01					2,42
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	540	1214					1754
		мең куб.метр	26,84	73,21					100,05
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	53	96					149
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,68	5,63					8,31
	матди кыйммәткә эйлэндереп була торган	мең куб.метр	1,99	4,76					6,75
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,24	3,08					4,32
Ылыслылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	289	833					1122
		мең куб.метр	15,84	54,92					70,76
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	28	59					87
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,59	3,84					5,43
	матди кыйммәткә эйлэндереп була торган	мең куб.метр	1,24	3,25					4,49
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,82	2,29					3,11
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	251	381					632
		мең куб.метр	11,00	18,29					29,29
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	25	37					62
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,09	1,79					2,88
	матди кыйммәткә	мең куб.метр	0,75	1,51					2,26

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны тәрбия кылу төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	әйләндереп була торган								
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,42	0,79					1,21

Тәрбияви кәсүләр Россия Табигать министрлығының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Урманны карау буенча кәсүнең яшь чорлары боерык нигезендә 12 нче таблицада китерелә.

12 нче таблица.

Урманны карау буенча кәсүләрнең яшь чорлары

Урманны тәрбия кылганда кәсү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
	Кисенте яшенә карап, шытым бирүче агач токымыннан барлыкка килгән орлыклы һәм беренче генерациялә ылыслы һәм каты яфраклы		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
	100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6
Яктылык кертү өчен кәсү	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
Кирәкмәгән үсемлекләрен кәсү	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
Сирәкләүләр	21 - 60	21-40	21-40	21-30	11-20
Аркылы кәсү	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Үсү шартлары типларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитетлар классларын, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кәсү режимы нормативлары 13 нче таблицада китерелә.

13 нче таблица

Тәрбияви кәсү режимының нормативлары

Урман утыртмаларының кәсүгә кадәр составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кәсү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Нарат утыртмалары							
1.1. Нарат утыртмалары	мүкле (III-IV)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы катнашмалы	нарат жыләкле (II-I)	5-10	0,8 0,6	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	5-10	0,8 0,6	20-30 10-12	0,8 0,7	20-25 15-20	(9-10) Нарат (1-+) Каен
	кара жыләкле (I-II)	5-10	0,9 0,7	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	озын мүкле (III)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8С2Б
1.2. Составында нарат өстенлек итүче наратлы-яфраклы (5-7 нарат, 3-5 яфраклы)	мүкле (III-IV)	4-7	0,9 0,7	20-30 10-15	0,9 0,8	15-20 15-20	(7-8) Нарат (2-3) Каен
	нарат жыләкле (II-I)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,6	25-30 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-45 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(8-10) Нарат (0-2) Каен
	кара жыләкле (I-II)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(7-9) Нарат (1-3) Каен
	озын мүкле (III)	4-7	0,8 0,6	20-30 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
1.2.1. Составында 3-4 берәмлек нарат һәм 6-7 яфраклы катнашын-дагы наратлы-яфраклы	нарат жыләкле (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жыләкле (I-II)	3-5	0,7	30-45	0,8	25-35	(6-8)

Урман утыртмаларының кисүгө кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
			0,5	10-15	0,6	15-20	Нарат (2-4) Каен
	озын мүкле (III)	4-6	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(5-7) Нарат (3-5) Каен
1.3. Яфраклы-наратлы (яфраклылар 7 берәмлектән артык, агачлар саны житәрлек булганда 3 берәмлектән ким нарат)	Нарат жыләкле	3-5	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	катлаулы	3-5	-	-	-	-	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жыләкле	4-6	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	озын мүкле	4-7	-	-	-	-	(4-7) Нарат (3-6) Каен
2. Чыршы утыртмалары							
2.1. Чыршы утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы агачлар катнашында	катлаулы (Ia-I)	8-10	0,8 0,7	15-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-20	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жыләкле (I-II)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2. Арасында чыршы өстенлек итә	катлаулы (Ia-I)	6-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,6	25-35 10-15 (20)	(9-10) Чыршы (0-1) Каен

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
торган чыршы-яфраклы агачлар: 5-7 чыршы һәм 3-5 яфраклы агач	кара жыләкле (I-II)	6-8	0,7 0,5	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(Усак) (8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	6-8	0,7 0,6	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	катлаулы (Ia-I)	4-6	0,7 0,5	30-50 8-12	0,7 0,5	30-40 10-15 (20)	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
2.2.1. Составында 3-4 берәмлек чыршы һәм 6-7 яфраклы катнашын-дагы чыршылы-яфраклы	кара жыләкле (I-II)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	катлаулы (Ia-I)	4-6	юк чикләнми 0,4	юк чикләнми 6-10	юк чикләнми 0,5	юк чикләнми 8-12	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
2.3. Яфраклылар чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы булган яфраклы-чыршылы	кара жыләкле (I-II)	4-6	юк чикләнми 0,5	30-40/ 100 8-10	юк чикләнми 0,6	30-40/ 100 8-12	(7-8) Чыршы (2-3) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	-	-	-	-	(>4) Чыршы (<6) Каен (Усак)
	3. Имән утыртмалары						
3.1. Чиста	Саф имәнлекләр	10-15	0,8	25-35	0,8	20-25	(8-9)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Һәм 2 берәмлеккә кадәр башка токымнар катнашындагы имән утыртмалары	Юкәле-чикләвек куаклы (II-I)		0,6	10-15	0,7	15-20	Имән (1-2) Юкә, Ч, б.т.
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токым
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токым
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Ч, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Кара зирек, башка токым
3.2. Составында 5-7 берәмлек имән өстенлек итүче катнаш утыртмалар (йомшак яфраклы һәм каты яфраклы токымнар белән)	Юкә-урман чикләвекке булган саф имәнлекләр (II-I)	4-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,8 0,6	20-35 15-20	(7-9) Имән (1-3) Юкә, Корычагач, Чыршы
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, б.т.

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Имәнлекләрдимлы тугайлы (II-III; I)	4-6	0,7 0,6	30-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләрдимлы (III-IV; II)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Ч, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләрдимлы (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-30 15-20	(7-9) Имән (1-3) Кара зирек, башка токым
3.2.1. Составында 3-4 берәмлек имән катнашулы катнаш утыртмалар	Юкә-урман чикләвөгә булган саф имәнлекләрдимлы (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Саф имәнлекләрдимлы юкәле-күрәнле (III-II; IV)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-30 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Имәнлекләрдимлы тугайлы (II-III; I)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләрдимлы (III-IV; II)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, б.т.
	Елга буенда үсә	3-5	0,7	30-50	0,7	25-40	(6-7)

Урман утыртмаларының кесүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кесү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кесү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кесү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
	торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)		0,5	7-12	0,6	10-15	Имән (3-4) Кара зирек, башка токым
3.3. Йомшак яфраклы агачлар өстенлек итүче һәм составында кимендә 3 берәмлек, ләкин имән өстенлек итүче агачлыктарны формалаштыру өчен житәрлек дәрәжәдә имән катнаша торган	Юкә-урман чикләвеге булган саф имәнлекләр (II-I)	2-4					(5-7) Имән (3-5) башка токым
	Саф имәнлекләр юкәле-күрәнле (III-II; IV)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка токым
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка токым
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка токым
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	2-4					(4-7) Имән (3-6) Кара зирек, б.ток.
4. Каен утыртмалары							
4.1. Каен утыртмалары: саф һәм өлешчә башка токымнар катнашында	нарат жыләкле-чәчбайлы (II-I)	10-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы вак үләнле (II-I)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	озын мүкле (III-IV)	12-15	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,6	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-10	>0,8 0,7	25-35 8-10	0,8 0,6	25-35 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-10	>0,8 0,7	25-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	8-10	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы
4.2. Каенлы-усаклы утыртмалар, башка токымнар	катлаулы вак үләнле (II-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы, Нарат (0-+) Усак

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
4.3. Каенлы-чыршылы (каен чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы – чыршының икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-6	0,8 0,6	20-35 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	25-30 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
5. Усак утыртмалары							
5.1. Төп үсемлекләр: чиста һәм	катлаулы вак үләнле (II-I)	10-15	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
башка токымнар катнаша торган							Чыршы, Каен
	кара жиләкле-вак үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-12	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-12	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	8-12	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
5.2. Усаклы-чыршылы (усак чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы – икенче ярусыеки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,5	30-40 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен II ярус (Ярус өлеше)

Урман утыртмаларының кисуғе кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кису		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кису ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кису ешлығы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
							10 Чыршы
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
6. Юкә утыртмалары							
6.1. Күп максатларга, шул исәптән агач материалы алу өчен билгеләнгән утыртмалар							
6.1.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токым
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токым
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-25 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка токым
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка токым
6.1.2.	катлаулы вак	6-8	0,8	25-30	0,8	20-25	(7-10)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	үләнле (II-III)		0,6	8-12	0,7	10-15	Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка токым
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка токым
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	6-8	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,6	20-30 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка токым
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы. Имән, башка токым
6.2. Умартачылык (нектар бүлемтеге) максатларында үстерелә торган утыртмалар							
6.2.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	5-7	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка токым
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка токым
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	5-7	0,7 0,5	20-35 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	10 Юкә, башка токым
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка токым
6.2.2. Составында юкә өстенлек	катлаулы вак үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә
	кара жиләкле-вак	4-6	0,6	20-35	0,6	20-30	(0-1)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
итүче катнаш утыртмалар	үләнле (III-IV)		0,5	8-12	0,5	10-15	башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	4-6	0,6 0,6	20-40 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	4-6	0,6	20-35	0,6	20-30	
			0,5	8-12	0,5	10-15	
7. Зирек утыртмалары							
7.1. Саф кара зирек утыртмалары һәм составында башка йомшак яфраклы токымнар катнашында	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	(7-10) Кара зирек (0-3) Чыршы, Имән
	Кара зиреклек сазлыклы-зур үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	10 Кара зирек, башк. ток.
7.2. Кара зирек өстенлек итүче һәм составында башка кыйммәтле токымнар булган катнаш утыртмалар	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	8-10	0,8 0,6	20-30 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(6-8) Кара зирек, (2-4) Чыршы. Имән, башка токым
8. Тирек утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка		2-4	0,8 0,7	15-30 5-8	0,9 0,7	20-35 7-10	

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
1	2	3	4	5	6	7	8
токымнар катнашындагы тирәк утыртмалары							
9. Чәчбай утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы чәчбай утыртмалары		3-4	0,8 0,7	20-30 5-7	0,8 0,7	15-20 7-8	

Искәрмәләр:

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0гә тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Запас буенча технологик коридорларны 5-7 процентка кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 14 нче таблицада китерелә.

РФ Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганаclarын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) әзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 88.3 мең куб.метр матди кыйммәتكә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә. Өлгергән һәм картайган урман утыртмалары кисү өлешенә 82 процент, урманнарны

караганда урман утыртмаларын кисү өлешенә матди кыйммәткә әйләндереп була торган агач запасының гомуми күләменнән 17 проценты туры килә.

Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Майданы - гектар, запасы - мең куб.метр

Хужалык	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә			Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлыгы		
	Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы	
Матди кыйммәт		Эшкә яраклы	Матди кыйммәт		Эшкә яраклы	Матди кыйммәт		Эшкә яраклы	Матди кыйммәт		Эшкә яраклы	Матди кыйммәт		Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлыгы															
Блыслы	127,0	19,6	15,5	249,0	10,85	7,53	-	-	-	-	-	-	376	30,5	23,0
Каты яфраклы	21,0	0,8	0,3	5,0	0,11	0,03	-	-	-	-	-	-	26	0,9	0,3
Йомшак яфраклылар	503,0	52,4	27,2	120,0	4,02	2,11	-	-	-	10	0,5	0,4	633	56,9	29,7
Жәмгысә	651,0	72,8	43,0	374,0	14,98	9,67	-	-	-	10	0,5	0,4	1035	88,3	53,1
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча															
Өгерже															
Блыслы	7,0	0,9	0,7	36,0	1,55	1,07	-	-	-	-	-	-	43	2,5	1,8
Каты яфраклы	9,0	0,2	0,1	5,0	0,11	0,03	-	-	-	-	-	-	14	0,3	0,1
Йомшак яфраклылар	91,0	8,8	4,3	27,0	0,89	0,40	-	-	-	2	0,1	0,1	120	9,8	4,8
Жәмгысә	107,0	9,9	5,1	68,0	2,55	1,50	-	-	-	2	0,1	0,1	177	12,6	6,7
Девятернә															

Хужалык	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә			Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлыгы		
	Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы		Майданы	запасы	
		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Блыслы	-	-	-	35,0	1,27	0,89	-	-	-	-	-	-	35,0	1,27	0,89
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	-	-	-	19,0	0,58	0,34	-	-	-	2	0,1	0,1	21,0	0,68	0,44
Жәмгысе	-	-	-	54,0	1,85	1,23	-	-	-	2	0,1	0,1	56,0	1,95	1,33
Красный Бор															
Блыслы	80,6	10,1	7,9	91,0	3,54	2,46	-	-	-	-	-	-	171,6	13,6	10,4
Каты яфраклы	9,0	0,3	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	0,3	0,1
Йомшак яфраклылар	171,0	14,5	8,2	12,0	0,29	0,16	-	-	-	3	0,2	0,1	186	15	8,5
Жәмгысе	260,6	24,9	16,2	103,0	3,83	2,62	-	-	-	3	0,2	0,1	366,6	28,9	18,9
Шаршады															
Блыслы	28,0	5,2	4,2	87,0	4,49	3,11	-	-	-	-	-	-	115,0	9,7	7,3
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомшак яфраклылар	180,0	18,7	9,2	62,0	2,26	1,21	-	-	-	3	0,1	0,1	245	21,1	10,5
Жәмгысе	208,0	23,9	13,4	149,0	6,75	4,32	-	-	-	3	0,1	0,1	360	30,8	17,8

2.1.4. Кисентеләрнең яше

Урман утыртмалары кисентеләрнең «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 15 нче таблицада китерелә.

15 нче таблица

Кисентеләрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән яклаучы урманнарның категорияләре	Хуж/бүлемтекләре һәм аларга керткән өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсә торган зона: Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы Урман районы: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары – яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык),	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Яклагыч урманнар (Су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5

2.1.5. Агачлыктарның тулылыгын һәм составын, дилэнкеләрнең күләмнәрен, дилэнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы эзерләүгә карата таләпләр Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрдәгә 993 номерлы боерыгы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренең технологик картасы формасын, диләнкене карау акты формасын һәм диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июндәгә 367 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләрендә билгеләнгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары 16 нчы таблицада китерелә.

16 нчы таблица

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүләрдә төп оештыру-техник элемент параметрлары

Т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүләр	Тоташ кисүләр
1	2	3	4
Россия Федерациясенең Европа өлешендәгә ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10 кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	югары	41-50	
	Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Диләнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар Яклаучы урманнар:		
	Ирекле-сайланма кисүләр	50	
	Төркемле-сайланма кисүләр	25	
	Дәвамлы-эзлекле кисүләр	20	
	Тигез-эзлекле кисүләр	25	
	Төркемле-эзлекле кисүләр	15	
	Полоса аша эзлекле кисүләр	15	
	Эксплуатация урманнары:		
	Ирекле-сайланма кисүләр	100	
	Төркемле-сайланма кисүләр	50	
	Дәвамлы-эзлекле кисүләр	40	
	Тигез-эзлекле кисүләр	50	
	Төркемле-эзлекле кисүләр	30	
	Полоса аша эзлекле кисүләр	30	
3.	Сайланма кисүләрдә диләнкеләрнең чик дәрәжәдәгә		

Т/с	Агач материалы эзерлөү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүлөр	Тоташ кисүлөр
1	2	3	4
	мәйданы, гектар		
	нарат, карагай		20
	Чыршы, пихта		20
	орлыктан яңартылганда имән		5
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		20
	Йомшак яфраклылар		25
4.	Тоташ кисүләрдәге диләнкеләрнең чик киңлеген, м		
	нарат, карагай		200
	Чыршы, пихта		200
	орлыктан яңартылганда имән		100
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		200
	Йомшак яфраклылар		250
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел		
	нарат, карагай		4
	Чыршы, пихта		3
	орлыктан яңартылганда имән		4
	шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар		4
	Йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел		
	Ирекле-сайланма кисүләр	8-30	
	Төркемле-сайланма кисүләр	8-30	
	Дөвамлы-эзлекле кисүләр	30-40	
	Тигез-эзлекле кисүләр	4-8	
	Төркемле-эзлекле кисүләр	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисүләр	4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны		
	диләнкеләрнең киңлеген (озынлыгы) 50 м кадәр булганда		4 артык түгел
	диләнкеләрнең киңлеген (озынлыгы) 51-150 м булганда		3 артык түгел
	диләнкеләрнең киңлеген (озынлыгы) 151-250 м булганда		2 артык түгел
	диләнкеләр киңлеген (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (диләнкеләрнең гомуми мәйданынан)		
	- алга таба ясалма урман торгызып	3 проценттан артык түгел	чикләнми
	Мәйданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә		5 проценттан артык түгел
	- агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен		15 проценттан артык түгел
	- туфракка зыян салып		3 проценттан артык түгел
	10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында:		
	- алга таба яңартып	0,3 гектарга кадәр	
	- алдан торгызып	0,25 гектарга кадәр	
	- эзлекле кисүләрдә		0,4 гектарга кадәр
	- сайланма кисүләрдә		0,4 гектарга кадәр

Т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүләр	Тоташ кисүләр
1	2	3	4
			0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм диләнкедәге юллар мәйданы (диләнке мәйданыннан проценты)	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел
	- күп операцияле техника кулланып		30 процентка кадәр
	- алга таба ясалма урман торгызып		чикләнми

2.1.6. Урман торгызу методлары

Урманнарны торгызу урманнарны табигый, ясалма яки катнаш ысул белән торгызу юлы белән гамәлгә ашырыла һәм Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба – Урманнарны торгызу кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урман төрләре һәм урманнарны торгызу ысуллары Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән жайга салына.

Татарстан Республикасында төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, иенке каен, вак яфраклы юкә, гади усак, гади корычагач тора.

2.1.7. Урманнардан үзагач эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләре нигезендә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламенты, шулай ук арендага тапшырылган урман кишәрлегендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла. Урман кишәрлегендә бирмичә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегеннән үзагач эзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм эзер үзагачны алып чыгу, урман декларациясе нигезендә декларацияләнергә тиешле датадан башлап 12 ай эчендә, яисә, үзагачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә эзерләгән очракта, – урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсендә билгеләнгән чор дәвамында гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмаларын кисү, агач материалы саклау һәм алып чыгу чорларын озынайту күрсәтелгән таләпләрне үз вакытында үтәүгә юл калдырмаган начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүенә, агач материалы саклауның һәм алып

чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренә (токымнарының) агач материалын эзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы эзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусында һәм аларның төркемнәрендә аерым кыйммәтле агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак жәнлекләренә качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланырга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу срокларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенең (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын) урнашкан урынын, диләнкенең майданын, агач материалының күләмен һәм агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) срокны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы эзерләү өчен урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Чәер эзерләү ылыслы өлгергән һәм картайган агачлыкларда гамәлгә ашырыла, алар кирт ясау буенча билгеләнгән чор тәмамлангач агач материалы эзерләү өчен билгеләнә.

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проектанмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хужалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлегенә, урманнардан чәер эзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

17 нче таблица

Агачларга кирт салу фонды

Т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу
		Урманнарның максатчан билгеләнеше
		майданы, мең гектар

		Яклаучы урманнар	Эксплуатация урманнары	Жәмгысе
1	2	3	4	5
1	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлыгы:	-	-	-
	алардан:	-	-	-
1.1	кирт салуга жәлеп ителмәгән	-	-	-
1.2	кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану РФ Урман кодексының 32 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренең исемлекләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре 18 нче таблицада китерелде.

18 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Каен дегете эзерләү	тонна	1,7
2.	Ылыслы-витаминлы он житештерү	тонна	21,4
3.	Дару чималы	тонна	0,3
4	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	данә	200

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (эзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, 3 төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнарда агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнарда рөхсәтле файдалану сроклары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнардан файдалану РФ Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый жимешләр, жиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданнар тарафыннан – шәхси ихтыяжлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Эшкуарлык эшчәнлегә максатларында азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәр чорга төзелә.

Шәхси ихтыяжларда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу РФ Урман кодексының 11 статьясының 1 өлешенә ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлегә 8 нче таблицада күрсәтелгән.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләгәндә һәм дару үсемлекләрен жыйганда ел саен урманнардан рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 19 нчы таблицада китерелә.

**Азык-төлөк урман ресурстарынын эзерлэгэндө һәм дару үләннәрен жыеп алганда
урманнардан файдалану параметрлары**

Т/с	Азык-төлөк урман ресурстарынын, дару үләннәренәң төрө	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
Азык-төлөк ресурстары			
1.	Жиләкләр: кура	тонна	20,3
	жир жиләге	тонна	0,2
	Жәмгысе	тонна	20,5
2.	Ак гөмбәләр	тонна	5,9
	Майлы гөмбә	тонна	6,4
	Ал гөмбә	тонна	14,5
	Кызыл гөмбә	тонна	1,7
	Каен гөмбәсе	тонна	5,5
	Гөрөждәләр	тонна	3,0
	Өтәч гөмбәсе	тонна	1,3
	Баллы гөмбә	тонна	4,3
	Жәмгысе	тонна	42,5
3.	Агач сутлары – каен	тонна	4164,0
	Жәмгысе	тонна	4164,0
Дару чималы			
4.	Сары мәтрүшкә, икеөйле кычыткан, ландыш, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, песи үләнә, сәдәп гөле, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һ.б.	тонна	0,3 (коры хәлендә)

Жиләк, гөмбә һәм дару чималлары уңышының 90 процентына кадәр өлешә жирлә халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Эзерләү һәм жыеп алу вакытлары

Азык-төлөк урман ресурстарынын эзерләү һәм дару үсемлекләрен жыю өчен урманнардан рөхсәтлә файдалану сроклары урман кишәрлегенәң аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары эзерлэгэндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты эзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп жибәрү өчен тулылығы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлешә сайлап алына. Кисеп жибәргәндә күкрәк биеклегендәге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак

булган агачларны билгелиләр.

Агач тамыры башланган жирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшләрән башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнең бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелде.

Агачның күкрәк биеклегендәге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисәргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбәндәгечә басым нормалары булганда: 16-20 см – 1 канал 21-24 см – 2 канал 25 см һәм күбрәк – 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага эзерләү

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләрне тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын эзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Аннары үсемлекләрне торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр жыйган вакытта (бер сезонда) – 2-3 ел, ике тапкыр жыйган очракта – 3-4 ел.

2.4.5. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт милкендә яисә муниципаль милектә булган урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше нигезендә урманнарны азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу өчен файдалану максатларында, РФ Урман кодексының 36, 43-46 статьяларында, 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пунктында каралган очрактардан тыш, тугыз елдан кырык тугыз елга кадәрге чорга төзелә.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе срогы урман хужалыгы регламентында урманнарда файдалану буенча каралган срокка туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнардан аучылык хужалыгы өлкөсөндө эшчәнлек төрлөрөн гамэлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хужалыгы кыргыз хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнардан комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Ау 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамэлгә ашырыла.

Урманнардан аучылык хужалыгы алып бару һәм ауны гамэлгә ашыру өчен файдалану РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнардан аучылык хужалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый жайга салу Россия ТРЭМның «Аучылык хужалыгы өлкөсөндө эшчәнлек төрлөрөн гамэлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдэлөрөн һәм Урман кишәрлеклөрөн бирмичә аучылык хужалыгы өлкөсөндө эшчәнлек төрлөрөн гамэлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлендәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамэлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хужалыгы өлкөсөндө эшчәнлек төрлөрөн башкару рөхсәт ителә торган жирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшқуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба – беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган аучылык биләмәләре (алга таба – гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык биләмәләренен гомуми мәйданында кимендә егерме процентын тәшкит итәргә тиеш.

Аучылык биләмәләре ауның бер яки берничә төрөн гамэлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хужалыгы өлкөсөндө эшчәнлек төрлөрөн гамэлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге өлгә регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен үткәрелә торган биотехник чаралар күләме киләсе таблицада китерелде.

Т/с	Чараларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Тозлыклар урнаштыру		
	– поши	данә	30

Т/с	Файдалану төрлөрө	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
	б) утлавькларда	гектар/баш	411/150
4.	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр		
	- юкә	гектар	65,7
	- үләннәр	гектар	618
	б) бал продуктлылыгы, шул исәптән:		
	- юкә	кг/гектар	100
	- үләннәр	кг/гектар	100
	в) умарта оялары күләмен тәэмин итү мөмкинлеге	Саны	698

2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген башкару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлегенә РФ Урман кодексында ял итү, туристлык, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыруга кагылышлы эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан күздә тотылганча файдалану (РФ Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә торган, ләкин урман ресурсларын алмыйча гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы төзелә, урман инфраструктурасын төзүгә, реконструкцияләүгә бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү рөхсәт ителә, шул исәптән капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар, территорияне төзекләндерү башкарыла (РФ Урман кодексының 13, 21, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган

Рекреация эшчэнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдэләрендә баян ителгән.

2.8.2. Рекреация эшчэнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге

Кишәрлек урманчылыклары буенча рекреация эшчэнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.8.3. Рекреация эшчэнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреацияләү зоналары вазифаи зоналарга түбәндәгечә бүлгәләнә:

1. Интенсив кулланылышы.
2. Уртача кулланылышы.
3. Концентрацияле ял итүгә бәйле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хужалык.

2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары

Рекреация билгеләнешендәге урманнарда территорияне төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектары буенча)

Т/с	Төзекләндерү элементларының аталышы	Яшел зона		Аларның чикләрендә туристлык маршрутлары (маршрутның 1 км өчен)
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
1	Вак таштан, йөри торган өлеше 4,5 м (км) киңлегендә булган машина белән килү юллары	0,15	0,02	-
2	Биләмәләр эчендәге вак ташлы, өслеге 3 м (км) киңлегендә булган юллар	1,8	0,5	-
3	15 машинага исәпләнгән, грунтлы, гравий белән вак таш кушылган автотукталышлар (данә)	0,25	0,03	-
4	Жәяүләп йөри торган сукмаклар (км)	-	0,04	-
5	4 урынлы утыргычлар (данә)	18	3	1
6	6 урынга исәпләнгән пикник өстәлләре	7	0,6	-

Т/с	Төзеклөндөрү элементларының аталышы	Яшел зона		Аларның чикләрендә туристлык маршрутлары (маршрутның 1 км өчен)
		Актив ял	Җава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
	(данә)			
7	Янгырдан ышыклану урыннары (данә)	1,5	0,2	0,2
8	Азык эзерләү урыннары (данә)	3,5	0,5	0,6
9	Чүплек савытлары (данә)	30	-	-
10	Чүп жыю жайланмалары (данә)	3,5	-	-
11	Бәдрәфләр (данә)	0,18	-	-
12	Спорт һәм уен майданчыклары, кв.метр	37	-	5
13	Елгаларда һәм сулыкларда су коенып, кызына торган урыннар, кв.метр	90	15	-
14	Пляж кабиналары (данә)	0,18	0,02	-
15	Беседкалар (данә)	0,17	-	-
16	Күрсәткечләр (данә)	1,5	0,2	0,4
17	Күренеш нокталары (данә)	0,7	0,1	0,3
18	Коелар һәм чишмәләр (данә)	0,02	0,01	0,1
19	Туристларга палаткалар кую урыннары, кв.метр	50	-	20

2.8.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлеген урманнарда хужалык эшчәнлегенә халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендә урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм майданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янгыннары корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенә үзгәрү дәрәжәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы – урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелмәләр, корылмалар исемлегенә һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлегенә һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлегенә өчен бирелә.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә

ашыру максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бәйле эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тәмин ителә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды жирләрендә дә, башка категориядәге жирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре – РФ Урман кодексы нигезендә, жир кишәрлекләре – жир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләмәләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман жимешләрен, жиләкләрне, декоратив үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү жимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, жиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуга бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлеге төре Россия Табигат министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урман булып житешмәгән диләнкеләр, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыга кадәр урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлеге беткән торфлыклар һ.б.) жирләр файдаланыла.

Жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнарда жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәре үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жимешле, жыләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелгән.

2.11. Урманнарда урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү урманнарны торгызу һәм үрчетү максатларында тормышка ашырыла торган эшқуарлык эшчәнлеге булып тора.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнарда файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомниклары оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

Хәзерге вакытта Әгерҗе урманчылыгы чикләрендә ике даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

2.12. Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм

чыгаруны гамэлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы нигезендә жайга салына.

Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамэлгә ашыру өчен урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыктарның кишәрлек урманчылыктары кисемәндә урман кишәрлекләренен урнашкан урыны 8 нче таблицادا чагылдырылган.

Жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамэлгә ашыру өчен дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре арендага бирелә яки үз вәкаләтләре чикләрендә дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары рөхсәтләре нигезендә бирелә. Урман кишәрлеген бирмичә генә урман фонды жирләрендә жир асты байлыктарын геологик өйрәнү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә, әгәр мондый эшләрен башкару урман утыртмаларын кисүгә, капитал төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Урманнардан жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамэлгә ашыру өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының «Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамэлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне гамэлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очрактары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамэлгә ашырыла.

Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

файдаланыла торган урманнарны һәм аның янәшәсендәге урман кырыйларын, ясалма һәм табигый су агып чыгу урыннарын төзелеш, сәнәгать, агач кисүдән калган, көнкүреш һәм бүтән калдыктардан, чүп-чарлардан даими рәвештә чистартып торуны;

житештерү эшчәнлегенә барышында жимерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләренә, башка гидротехника корылмаларын, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлактарны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган, Жир асты байлыктарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамэлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләренә үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләренә рекультивацияләүне;

аталган затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очрактарын һәм урман янгыннарын юкка чыгару, шулай ук башка шундый хәлләрне бетерү буенча кирәкле чаралар күрелүне;

сейсмик разведка эшләрен планлаштыру һәм үткөрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яңа урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка жирләрдән

максималь рәвештә файдалануны.

РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенек була.

Аталган агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендә РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы эзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренен аренда шартнамәләрен төзү каралган.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттыңда 43, 45 статьяларда каралган очрактарда, дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлеген файдалануга алу шартнамәсе жир асты байлыктарыннан файдалануга лицензия гамәлдә булган чорга төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлегә регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлегә максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә сусаклагычларны, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану су законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, РФ Урман кодексының 43-46

статьялары нигезендә урманнардаң файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенек була.

Әлеге агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардаң файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданның, юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сусаклагычлар, башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корымалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү өчен бирелә.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корымалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегенә әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенек аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенек аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардаң файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары кискелгән мәйданга тигез мәйданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардаң чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясы нигезендә чыбыклы объектларга электр тапшыру чыбыклы, элемент чыбыклары, юллар, торбаүткәргечләр һәм башка чыбыклы объектлар, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлешен тәшкит итүче корымалар керә.

Урманнардаң әлеге төр файдалану РФ Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардаң чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами

сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнарда чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану очрактары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясә буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкать күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарга һәм юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы һәм 73.1 статьясының 3 өлешендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында, барыннан элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда – торгызылмаган кисенте жирләре, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланылырга тиеш.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнарда файдалануның әлегә төрөндә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнарда шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була (РФ Урман кодексының 20 статьясының 2 өлешендә). Әлегә агач материалы Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң «Россия Федерациясә Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнарда файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм чыбыклы объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-яклау зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка (алга таба – В) кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава чыбыклары буйлап (биналарга кертү өлешендә тармакларыннан тыш) жир өслегендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлегә рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

жир астыннан электр тапшыручы кабель чыбыклары буйлап кырый

кабельләрден һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы киләсе таблицага туры китереп билгеләнә.

Көчәнеше 1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы

Көчәнеш, киловольт	Саклык зонасы, м
1-20	10
35	15
110	20
150, 220	25
330, 500, +-400	30
750, +-750	40
1150	55

Торбаүткәргечләргә (алар нинди ысул белән салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгеләнә:

нефть, табигый газ, нефть продуктары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, – торбаүткәргеч күчәрененең һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткәргеч трассалары буйлап, – торбаүткәргеч күчәрененең һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә;

күптармаклы торбаүткәргеч трассалары буйлап – кырый торбаүткәргечләрнең күчәрләреннән югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә;

су асты кичүләре буйлап – кичүләрнең кырый тармаклары күчәрләреннән һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель яссылыклардан гыйбарәт булган су өслегеннән төпкә кадәрге су тирәлегенең бер өлеше рәвешендә;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен жир амбарлары тирәли – күрсәтелгән объектлар территориясе чикләрененең һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык сызык белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә;

продукцияне транспортка эзерләүче технологик жайланмалар, суырту һәм тутыру буенча төп һәм аралык насос станцияләре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү төеннәре, салу һәм бушату эстакадалары, газны жир астында саклау станцияләре, нефть, нефть продуктарын жылыту пунктлары тирәли – күрсәтелгән объектларның территорияләре чикләреннән һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белән чиклэнгән жир кишәрлеге рәвешендә (Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгий күзәтчелегенең 1992 елның 22 апрелендәге 9 номерлы карары белән

расланган) (Россиянең Федераль тау һәм сәнәгый күзәтчелегенең 1994 елның 23 ноябрәндәге 61 номерлы карары редакциясендә).

Аерып чыгару полосаларының чикләре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле жир кишәрлекләрен аерып чыгаруның Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исәпкә алып билгеләнә.

Аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының зурлыклары Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының 2008 елның 6 августындагы 126 номерлы боерыгында билгеләнгән Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле жир кишәрлекләрен аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исәпләп чыгару нормалары, жир корылышы, шәһәр төзелеше һәм проект документлары, тимер юл линияләрен, төеннәрен һәм станцияләрен үстерүнең генераль схемалары нигезендә, шулай ук барлыкка килгән жирдән файдалану тәртибен һәм аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының элегрәк расланган күләмнәрен һәм чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Линияле объектларны төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча элге регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә элге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану агач материалынан эшләнмәләр һәм мондый эшкәртүдән бүтән продукция житештерүгә бәйлә булган эшкүарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре гражданның, юридик затларга агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен арендага бирелә.

Урманнарда агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Әгәр федераль законнарда агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртүне федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан гамәлгә ашыру рөхсәт ителсә, урман кишәрлекләре элекке учреждениеләргә күрсәтелгән максатка даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылырга мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда – кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янғыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт ителә.

Яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын оештыру тыела.

Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраklar булдырылмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр белән) һәм урманнарда башка төрле тискәре йогынты ясау;

РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда урман куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү.

Урманнарда агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренен исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә элекке максатларда урманнарда файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урманнарда дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләрне торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (РФ Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчэнлекне гамэлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегә әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр

2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясенең 9 статьясы һәм РФ Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янғыннардан сакланьрга тиеш.

Урманнарны янғыннардан саклау РФ Урман кодексы һәм 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамэлгә ашырыла һәм урманнардагы янғыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм багка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, торгызганда, урманнарда бүтән төрле эшчэнлекне гамэлгә ашырганда, шулай ук урманнарда гражданнар йөргәндә урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 7 октябрәндәге 1614 номерлы карары белән расланган Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урманнарда янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, әлеге чаралар белән урманнардан файдаланучы затларны тәмин итү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янғыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерыгында расланган. Урманнарның табигый янғын куркынычлыгы классификациясе, һава шартларына бәйле рәвештә урманнарда янғын куркынычы классификациясе 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган.

Урманнарны янғыннардан саклауның нәтижәләлеген арттыру максатларында Рослесхозның 1997 елның 19 декабрәндәге 167 номерлы боерыгы белән Янғын-химия станцияләре турында нигезләмә расланган.

Әгерже урманчылыгы майданының янғын куркынычы классларына бүленеше киләсе таблицада күрсәтелде.

Майданы, гектар			
Кишәрлек	Янғын чыгу куркынычы классы	Жәмгысе	Уртача

урманчылыгының аталышы	I	II	III	IV	V		класс
1	3	4	5	6	7	8	9
Өгерже	720,6	315,3	1425,0	4808,4	1993,7	9263,0	3,8
Десятёрнә	1135,9	1180,2	652,9	2115,7	1315,3	6400,0	3,2
Красный Бор	2375,4	565,6	5828,6	5814,0	1423,4	16007,0	3,2
Шаршады	1278,2	96,6	2572,7	7257,2	2471,3	13676,0	3,7
Урманчылык буенча барлыгы	5510,1	2157,7	10479,2	19995,3	7203,7	45346,0	3,5
Процент	12	5	23	44	16	100	

Урманда янғын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйләсе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, жыл һәм болытлылык.

Урманнарда һава торышына карап, янғын чыгу куркынычының федераль класслары

Урманнардагы янғын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янғын чыгу буенча куркыныч дәрәжәсе
1	2	3
I	0 ... 300	Юк
II	301 ... 1000	Аз
III	1001 ... 4000	Уртача
IV	4001 ... 10000	югары
V	10 000 артык	Гадәтгән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янғынга каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелендәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янғынга каршы кору нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелендәге 174 номерлы боекына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янғынның потенциал чыганаclarын исәпкә алып, янғынга каршы чаралар комплексы билгеләнә.

Янғынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелде.

Янғынга каршы кору буенча чаралар күләме

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
1.	Кисәтү чаралары		
1.1	Даими күргәзмәләр һәм витриналар	данә	1
1.2	Даими стендлар	данә	4
1.3	Кисәтүче аншлаглар	данә	7
1.4	Авыл хужалыгы формированиеләре вәкилләре белән киңәшмәләр	данә	зарурлыкка карап даими
1.5	Шлагбаумнар урнаштыру	данә	20
1.6	Ял итү һәм тәмәке тарту урыннарын оештыру	данә	123

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
2.	Янгыннар таралуны чикләү чаралары		
2.1	Янгынга каршы киртэләр, чокырлар ясау	км	-
2.2	Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру (ел саен)	км	130
2.3	Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм яңарту (ел саен)	км	255*
3.	Юллар төзелеше		
3.1	Янгынга каршы юллар төзелеше	км	15
3.2	Янгынга каршы билгеләнештә юлларны үзгәртеп кору	км	30
4.	Дозор-сак хезмәте		
4.1	ЯХС биналары төзү	данә	-
4.2	Вақытлы янгын сакчыларын яллау	кеше	4
5.	Янгыннарга каршы көрәш чаралары		
5.1	Я/к су белән тәэмин итү чыганаclarына килү юллары ясау	данә	0
5.2	Янгынга каршы инвентарь туплау пунктлары оештыру	данә	4
5.3	Янгын сүндерү сулыклары ясау	данә	0
6.	Янгынга каршы җайланмалар сатып алу		
6.1	Кече урман-патруль комплексы	данә	2
6.2	АЦ 3,0-40	данә	1
6.3	КЛБ-1,7 культиваторы	данә	1
6.4	Янгын мотопомпалары	данә	4
6.5	Басымлы янгын җиңсәләре	Погонлы метр	1400
6.6	кабызгыч аппаратлар	данә	13
6.7	бензин пычкылары	данә	5
6.8	Ранецлы урман янгын сүндергечләре	данә	30
6.9	Һава өрдөрү җайланмасы	данә	4
6.10	Югары басымлы янгын сүндерү җайланмалары	данә	1
6.11	Ачык типтагы мобиль резервуар (1500 л)	данә	2
6.12	20 м очлыклары булган этемле янгын җиңсәсе.	данә	10
6.13	Тепловизор (портатив)	данә	1
6.14	Кыр метеостанциясе	данә	1
6.15	Спутник навигациясе җайланмасы (навигатор)	данә	4
6.16	Тавыш белән хәбәр итә торган җайланма	данә	1
6.17	Кул кораллары:		
	Көрәкләр	данә	50
	Балталар	данә	20
	тәкмәннәр	данә	20
	тырмалар	данә	20
	аркылы пычкылар	данә	10
7.	Янгын чыгу куркынычын мониторинглау:	мең гектар	45,3 (ел саен)
	Урманнарны янгыннардан саклау буенча планлаштырылган чараларга ел саен киткән чыгымнар күләме, барлыгы	мең сум	Республика буенча тулаем каралган
	Шул исәптән		
	- Урман янгыннарын сүндерү системалары һәм чаралар булдыру (ПНВ, радио-телефон элементсен, моторлы транспортны карап тоту, янгын сакчылары яллау)	мең сум	-»-

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә
1	2	3	4
	- Урман янгынарнын сүндерү	мең сум	->-
	- Авиапатруль	мең сум	->-
	- Башка төрле чаралар (ш.и. янгынга каршы пропаганда)	мең сум	->-

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгынарнына каршы пропаганда әһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгынарнын булдырмый калуга жаваплылык рухында жәмәгәтьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре жыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгынарнына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач әзерләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урман янгынарнын сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урман янгынарнын сүндерү планы раслана.

2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаклары барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны яклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан яклау РФ Урман кодексының 60.1-60.11 статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрәндәге 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба – Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда санитар куркынычсызлык чараларын түбәндәгеләрне үз эченә ала: урманны саклау, урман авыруларына дәүләт мониторингы, урман авырулары буенча тикшерүләр үткөрү, зарарлы организмнар таралуын кисәтү, урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды жирләрендә урманнарны яклау районнарына бүлү «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы – Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны яклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы – Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 5 апрелдәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр (алга таба – УАТ) урманнарда урман авырулары буенча дәүләт мониторингы белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар һәм урман авыруларына бәйле торышы турында башка мәгълүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр үткөрү тәртибе, урман авыруларын тикшерү актының рәвеше Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УАТ урман кишәрлекләренең хәзерге санитар һәм урман авырулары буенча торышы турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УАТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба – ССЧ) уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларының санитар торышын яхшырту, зарарлы организмнар таралу куркынычын киметү, урман утыртмаларының үзләренең максатчан функцияләрен үтәвен тәмин итү, шулай ук тискәре факторлар йогынтысыннан килгән зыянны киметү максатында РФ Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зыянлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрендә зыянлы организмнарга каршы көрәш алып бару буенча санитар-савыктыру, профилактикалау һәм агитацияләү чараларын, аларның чиратын һәм башкару тәртибен үз эченә ала торган урман хужалыгы эшләренең комплексы тасвирлана.

Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләрне махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәتكә әйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны жыештыруның планлаштырылган күләмнәре 21 нче таблицада китерелә.

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Яклагыч урманнар Ылыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	107	-	107		246	353
		мең куб.метр	9,58	-	9,58		5,79	15,37
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	33	32		248	313
		мең куб.метр	8,69	6,45	2,24		4,48	13,17
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Ак чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	2	-		41	43
		мең куб.метр	0,5	0,5	-		0,59	1,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	174	35	139		535	709
		мең куб.метр	18,77	6,95	11,82		10,86	29,63
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Имән								
1	Урманчылык	гектар	-	-	-		6	6

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	-	-	-		0,08	0,08
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		7	8
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		0,14	0,18
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Өрәңге								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		74	74
		мең куб.метр	-	-	-		2,33	2,33
2	Сайланма кисү яисә	ел						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	жыештыру чоры							
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		87	88
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		2,55	2,59
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым – Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-	8		30	38
		мең куб.метр	0,43	-	0,43		0,46	0,89
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	10	-	10		47	57
		мең куб.метр	0,54	-	0,54		0,94	1,48
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Соры зирек								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		18	18
		мең куб.метр	-	-	-		0,37	0,37
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	13	1	12		169	182
		мең куб.метр	0,85	0,12	0,73		3,73	4,58
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	1	30		264	295
		мең куб.метр	1,82	0,12	1,70		5,50	7,32
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	206	36	170		886	1092
		мең куб.метр	20,63	7,07	13,56		18,91	39,54
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары Ылыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-			53	53
		мең куб.метр	-	-			1	1
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		54	55
		мең куб.метр	0,7	-	0,7		1,12	1,82
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		147	148
		мең куб.метр	0,07	-	0,07		3,16	3,23
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган							
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Каты яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		-	-
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар Өстенлек итүче токым – Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		0,05	0,05
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,09	0,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,14	0,14
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урманчылык	гектар	1	-	1		154	155

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	0,07	-	0,07		3,30	3,37
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Урманчылык буенча жәмгысе Ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	175	35	140		682	857
		мең куб.метр	18,84	6,95	11,89		14,02	32,86
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		87	88
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		2,55	2,59

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	1	30		271	302
		мең куб.метр	1,82	0,12	1,70		5,64	7,46
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Урманчылык буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	207	36	171		1040	1247
		мең куб.метр	20,70	7,07	13,63		22,21	42,91
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өгерже Яклагыч урманнар Ылыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	20	-	20		50	70
		мең куб.метр	1,32	-	1,32		2	3,32
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел			3		3	
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	65	33	32		65	130
		мең куб.метр	8,69	6,45	2,24		1	9,69
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Пихта								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	2	-		36	38
		мең куб.метр	0,5	0,5	-		0,5	1
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	87	35	52		151	238
		мең куб.метр	10,51	6,95	3,56		3,50	14,01
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы Өстенлек итүче токым – Имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		0,03	0,03
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – тәбәнәк кәүсәле имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		7	8
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		0,14	0,18
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Өрәңге								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-			72	72
		мең куб.метр	-	-			2,31	2,31
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		82	83
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		2,48	2,52
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым – Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	7	-	7		12	19
		мең куб.метр	0,39	-	0,39		0,13	0,52
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	10		10		14	24
		мең куб.метр	0,54		0,54		0,30	0,84
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган							
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Соры зирек								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-		-		7	7
		мең куб.метр	-		-		0,11	0,11
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар	-	-	-		2	2
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	1	11		124	136
		мең куб.метр	0,74	0,12	0,62		2,85	3,59
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	29	1	28		157	186
		мең куб.метр	1,67	0,12	1,55		3,39	5,06
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	117	36	81		390	507
		мең куб.метр	12,22	7,07	5,15		9,37	21,59
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары Блыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,14	0,14
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		1	2
		мең куб.метр	0,7	-	0,07		0,01	0,08
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		5	6
		мең куб.метр	0,07	-	0,07		0,15	0,22

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачкыланган фонд	гектар	1	-	1		5	6
		мең куб.метр	0,07	-	0,07		0,15	0,22
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачкыланган фонд	гектар	118	36	82		395	513
		мең куб.метр	12,29	7,07	5,22		9,52	21,81
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	88	35	53		156	244
		мең куб.метр	10,58	6,95	3,63		3,65	14,23
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		82	83
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		2,48	2,52
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел		-	3		3	
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	29	1	28		157	186
		мең куб.метр	1,67	0,12	1,55		3,39	5,06
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Девятернә Яклагыч урманнар Блыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,11	0,11
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		0,05	0,05
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,16	0,16
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым – Соры зирек								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,19	0,19
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,19	0,19
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		14	14
		мең куб.метр	-	-	-		0,35	0,35
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары Блыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	-	-	-		49	49
		гектар	-	-	-		0,86	0,86
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	мең куб.метр						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:	ел						
	Мәйданы							
	сайлап алына торган запас	гектар						
	Тамыр							
	матди кыйммәткә әйләндереп булган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган							
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		53	53
		мең куб.метр	-	-	-		1,11	1,11
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел					3	
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		102	102
		мең куб.метр	-	-	-		1,97	1,9
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым – Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-	-	3	3
		мең куб.метр	-	-	-	-	0,05	0,05
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	-	-
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:		-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	-	-	-	-	-	-
	сайлап алына торган запас		-	-	-	-	-	-
	Тамыр	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,09	0,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык	гектар	-	-	-		7	7

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	-	-	-		0,14	0,14
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	-	-	-		109	109
		ел	-	-	-		2,11	2,11
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры							
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:	гектар						
	Мәйданы							
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	гектар						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		123	123
		мең куб.метр	-	-	-		2,46	2,46
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
Эшкә яраклы	мең куб.метр							
Ылыслылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		109	109
		мең куб.метр	-	-	-		2,13	2,13
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
Эшкә яраклы	мең куб.метр							
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		14	14
		мең куб.метр	-	-	-		0,33	0,33
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Красный Бор Яклагыч урманнар Ылыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	79	-	79		188	267
		мең куб.метр	7,48	-	7,48		3,51	10,99
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	173	-	-		173	173
		мең куб.метр	3,29	-	-		3,29	3,29
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Пихта								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	-	-		5	5
		мең куб.метр	0,09	-	-		0,09	0,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	79	-	79		366	445
		мең куб.метр	7,48	-	7,48		6,89	14,37
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы Өстенлек итүче токым – Имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		0,05	0,05
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Өрәңге								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		2	2
		мең куб.метр	-	-	-		0,02	0,02
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		5	5
		мең куб.метр	-	-	-		0,07	0,07
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар Өстенлек итүче токым – Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		18	19
		мең куб.метр	0,04	-	0,04		0,33	0,37
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	әйләндереп булган торган	куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		30	30
		мең куб.метр	-	-	-		0,59	0,59
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Соры зирек								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,07	0,07
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		14	15
		мең куб.метр	0,11	-	0,11		0,25	0,36
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		66	68
		мең куб.метр	0,15	-	0,15		1,24	1,39
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык	гектар	81	-	81		437	518

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	7,63	-	7,63		8,20	15,83
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары Блыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		24	24
		мең куб.метр	-	-	-		0,7	0,7
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	-	-	-		16	16
		мең	-	-	-		0,34	0,34

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр						
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		40	40
		мең куб.метр	-	-	-		1,04	1,04
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		40	40
		мең куб.метр	-	-	-		1,04	1,04
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
Эшкә яраклы	мең куб.метр							
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	81	-	81		477	558
		мең куб.метр	7,63	-	7,63		9,24	16,87
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
Эшкә яраклы	мең куб.метр							
Ылыслылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	79	-	79		406	485
		мең куб.метр	7,48	-	7,48		7,93	15,41
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		5	5
		мең куб.метр	-	-	-		0,07	0,07
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		66	68
		мең куб.метр	0,15	-	0,15		1,24	1,39
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Шаршады Яклагыч урманнар Блыслы Өстенлек итүче токым – Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-	8		4	12
		мең куб.метр	0,78	-	0,78		0,17	0,95
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Чыршы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,14	0,14
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-	8		11	19
		мең куб.метр	0,78	-	0,78		0,31	1,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп булган торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар Өстенлек итүче токым – Усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		0,05	0,05
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым – Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең куб.метр	-	-	-		31	31
		ел		-	-	-		0,63
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры							
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:	гектар						
	Мәйданы							
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	гектар						
Йомшак яфраклылар жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	ел	-	-	-		34	34
				-	-	-		0,68
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	гектар						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	мең куб.метр						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була	гектар						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	торган							
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд		8	-	8		45	53
		гектар	0,78	-	0,78		0,99	1,77
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры							
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:	мең куб.метр						
	Мәйданы	мең куб.метр						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	Тамыр	гектар						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	ел						
эксплуатация урманнары эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		-	-
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-	8		45	53
		мең куб.метр	0,78	-	0,78		0,99	1,77
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-	8		11	19
		мең куб.метр	0,78	-	0,78		0,31	1,09
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе йомшак яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар	-	-	-		34	34
		мең	-	-	-		0,68	0,68

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				Тоташ	Сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр						
2	Сайланма кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Искәрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан яклауны җайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрендәге 455 номерлы федераль закон буенча).

Урманны яклау буенча чаралар күләме корткычларның яңа чыганаclarы һәм урман авырулары барлыкка килүгә бәйле рәвештә һәм утыртмаларның санитар торышы үзгәрүгә карап үзгәртелергә тиеш.

УАТ нәтижеләре профилактика чараларын планлаштыру нигезе булып тора. Профилактика чараларын планлаштыру нәтижеләре урман хужалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерү проектларында чагылдырыла.

22 нче таблица

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Профилактик				

1.1. урман хужалыгы				
1. Питомникларны сиптерү (серкэләндерү)	гектар	50	10	5
1.2. Биотехник				
1. Оялыктар эзерләү	данә	450	10	45
2. Оялыктарны төзәтү	данә	450	10	45
3. Парсыз ефәк күбәләгенә, яшел имән яфрактөргеченә каршы аттрактлы тозаклар куллану	данә	зарурлыкка карап	10	зарурлыкка карап
4. Кырмыскалыкларны киртәләп алу	данә	200	10	20
5. Кырмыскалыкларның урынын алмаштыру (күчерү)	оя	300	10	30
2. Башка чаралар				
1. Яклау почмаклары булдыру һәм карап тоту	данә	1	10	1
2. Корткыч һәм авыру чыганакалары барлыкка килүне күзәтеп тору	данә/мең гектар	45,3	10	45,3
3. Халык белән, агач эзерләүчеләр белән әңгәмәләр кору, лекцияләр уздыру	әңгәмә	50	10	5
4. Аншлаглар һәм плакатлар урнаштыру һәм элү	данә	100	10	10
5. Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	гектар	3470	10	347

Зарарлы организмнарның чыганаclarын юкка чыгару чараларының параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Урман патологиясе буенча тикшеренү	гектар	10000	10	1000
2. Жир өслегендә юк итү чаралары	гектар	зарарлану чыганаclarы барлыкка килүгә карап	-	зарарлану чыганаclarы барлыкка килүгә карап
3. Туфрак казу	чокыр	2000	10	200

2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр

Киселгән, һәлак булган, зарар күргән урманнар торгызылырга тиешле.

РФ Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урман торгызу;

3) урманнарны тәрбия кылу;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм РФ Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу РФ Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрдәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба – Урманнарны торгызу кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны үрчетү РФ Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 30 июлдәге 541 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны үрчетү кагыйдәләре (алга таба – Урманнарны үрчетү кагыйдәләре) нигезендә башкарыла. Урманчылыкта төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, вак яфраклы юкә, иенке каен, гади усак, корычагач, өрәңге, тирәк тора

Урманнарны карау РФ Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 534 номерлы боерыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау эшләре урманнарны урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе, урман кишәрлегеннән даими (вакыты чикләнми) файдалану хокукы яки урман кишәрлегеннән түләүсез нигездә файдалану хокукы нигезендә файдаланучы затлар тарафыннан яки дүләр хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында, РФ

Урман кодексының 19 статьясында билгелэнгән вәкаләтләре чикләрендә (алга таба – дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары) гамәлгә ашырылырга тиеш.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә туры китереп, чара төрләре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хужалыгы регламентларында, урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына урман утыртмаларын тәрбия кылу максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгәртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны тәрбия кылуның ярдәмче төрләре; урманнарны карауның махсус төрләре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренә категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяж зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын житештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяжга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, яклаучы, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Яклаучы урманнар һәм урманнарның махсус якланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып яклаучы урманнарның һәм махсус яклана торган урман кишәрлекләренә максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтижелелеген бәяләү дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать министрлыгының 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне карау тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дәүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгәрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары биләгән жирләргә кертү РФ Урман кодексының 64.1 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакияте билгеләгән критерияләргә һәм таләпләргә җавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү дәүләт хакияте органнары һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү тәртибе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма хакият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйлә булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 24 нче таблицада китерелә.

**Яшь агачларны карау һәм урманнарны карау буенча тәрбия кылуга бәйле булмаган бүтән чараларның
нормативлары һәм параметрлары**

Урманнарны тәрбия кылу төрләре аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйда- ны, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яшь агачлар арасында урманнарны карау буенча кисүләргә уздыру				849,4	8210,0		147,6	1294,0	9,0
Шул исәптән									
Яктылык кертү өчен кисү	Әгерже	Ылыслы	Нарат	12,6	40	5	2,5	8	3
		->-	Чыршы	146,3	820	5	29,3	164	6
		Жәмгысә ылыслы		158,9	860		31,8	172	5
		Каты яфраклы	Имән	14,0	40	5	2,8	8	3
		Жәмгысә каты яфраклылар		14,0	40	5	2,8	8	3
Кишәрлек урманчылыгы буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысә				172,9	90		34,6	180	5
Яктылык кертү өчен кисү	Девятернә	Ылыслы	Нарат	4,5	10	5	0,9	2	2
		->-	Чыршы	20,5	100	5	4,1	20	5
		Жәмгысә ылыслы		25	110		5	22	4
Кишәрлек урманчылыгы буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысә				25	110		5	22	4
Яктылык кертү өчен кисү	Красный Бор	Ылыслы	Нарат	59,7	240	5	12	48	4
		->-	Чыршы	97,2	370	5	19,4	74	4
		Жәмгысә ылыслы		156,9	610		31,4	122	4
		йомшак яфраклы	каен	3,8	20	5	0,8	4	5
		Жәмгысә йомшак яфраклы		3,8	20	5	0,8	4	5
Кишәрлек урманчылыгы буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысә				160,7	630		32,2	126	4
Яктылык кертү өчен кисү	Шаршады	Ылыслы	Нарат	18	60	5	3,6	12	3
		->-	Чыршы	123,1	630	5	24,6	126	5

Урманнарны тәрбия кылу төрлөрә аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Майда- ны, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Жәмгысе ылыслы		141,1	690		28,2	138	5
Кишәрлек урманчылыгы буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе				141,1	690		28,2	138	5
Урманчылык буенча яктылык кертү өчен кисү, барлыгы				499,7	2330,0		100,0	466	5
Шул исәптән		Ылыслы	Нарат	94,8	350,0	5	19,0	70,0	4,0
		-»-	Чыршы	387,1	1920,0	5	77,4	384,0	5,0
		Жәмгысе ылыслы		481,9	2270,0		96,4	454,0	5,0
		Каты яфраклы	Имән	14,0	40,0	5	2,8	8,0	3,0
		Жәмгысе каты яфраклылар		14,0	40,0	5	2,8	8,0	3,0
		йомшак яфраклы	каен	3,8	20	5	0,8	4	5
		Жәмгысе йомшак яфраклы		3,8	20	5	0,8	4	5
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Әгерже	Ылыслы	Нарат	1,8	40	10	0,2	4	20
		-»-	Чыршы	44,2	570	8	5,5	71	13
		Жәмгысе ылыслы		46,0	610		5,7	75	33
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	12,8	210	5	2,6	42	16
		Жәмгысе каты яфраклылар		12,8	210		2,6	42	16
		йомшак яфраклы	каен	2,9	50	5	0,6	10	17
		-»-	Юкә	27,7	620	5	5,5	124	22
		-»-	усак	1,0	40	5	0,2	8	40
Жәмгысе йомшак яфраклы		31,6	710		6,3	142	22		
Кишәрлек урманчылыгы буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе				90,4	1530		14,6	259	18
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Девятернә	Ылыслы	Чыршы	14,7	260	8	1,9	33	17
		Жәмгысе ылыслы		14,7	260		1,9	33	17

Урманнарны тәрбия кылу төрлөрә аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кишәрлек урманчылыгы буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе				14,7	260		1,9	33	17
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Красный Бор	Ылыслы	Нарат	23,8	410	10	2,3	41	18
		->-	Чыршы	98,8	1390	8	12,3	174	14
		Жәмгысе ылыслы		122,6	1800		14,6	215	15
		йомшак яфраклы	каен	2,3	60	5	0,5	12	26
		->-	усак	0,6	20	5	0,1	4	33
		Жәмгысе йомшак яфраклы		2,9	80		0,6	16	26
Кишәрлек урманчылыгы буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе				125,5	1880		15,2	231	15
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Шаршады	Ылыслы	Нарат	5,6	130	10	0,6	13	22
		->-	Чыршы	98,6	1660	8	12,4	208	17
		Жәмгысе ылыслы		104,2	1790		13,0	221	17
		йомшак яфраклы	каен	7,4	160	5	1,4	32	22
		->-	Юкә	7,5	260	5	1,5	52	35
		Жәмгысе йомшак яфраклы		14,9	420		2,9	84	28
Кишәрлек урманчылыгы буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе				119,1	2210		15,9	305	19
Урманчылык буенча кирәкмәгән үсемлекләрне кисү, жәмгысе				349,7	5880,0		47,6	828,0	17,0
Шул исәптән		Ылыслы	Нарат	31,2	580,0	10	3,1	58,0	19,0
		->-	Чыршы	256,3	3880,0	8	32,1	486,0	15,0
		Жәмгысе ылыслы		287,5	4460,0		35,2	544,0	15,0
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	12,8	210,0	5	2,6	42,0	16,0
		Жәмгысе каты яфраклылар		12,8	210,0		2,6	42,0	16,0
		йомшак яфраклы	каен	12,6	270,0	5	2,5	54,0	22,0
		->-	усак	9,1	320,0	5	1,8	64,0	36,0

Урманнарны тәрбия кылу төрләре аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Мәйда- ны, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		-»-	Юкә	27,7	620,0	5	5,5	124,0	23,0
		Жәмгысе йомшак яфраклы		49,4	1210,0		9,8	242,0	25,0
Үсентеләрдә жәмгысе караулар									
Шул исәптән		Ылыслы	Нарат	126,0	930,0		22,1	128,0	6,0
		-»-	Чыршы	643,4	5800,0		109,5	870,0	8,0
		Жәмгысе ылыслы		769,4	6730,0		131,6	998,0	8,0
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	26,8	250,0		5,4	50,0	9,0
		Жәмгысе каты яфраклылар		26,8	250,0		5,4	50,0	9,0
		йомшак яфраклы	каен	16,4	290,0		3,3	58,0	18,0
		-»-	Юкә	27,7	620,0		5,5	124,0	23,0
		-»-	усак	9,1	320,0		1,8	64,0	36,0
		Жәмгысе йомшак яфраклы		53,2	1230,0		10,6	246,0	23,0

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны карау кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рәхсәт ителергә мөмкин.

Урманнарны торгызу һәм үрчетү буенча чаралар үткөрү таләп ителгән майданнар күләме 25 нче таблицада күрсәтелә.

Урман торгызу һәм урман үрчетү буенча чараларның нормативлары һәм параметрлары

Мәйданы, гектар

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда санитар кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлығы	Ел саен башкарыла торган күләм
	һәлак булган утыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлығы	65,4	53,1	39,0	157,5	2678,6	0	2836,1	283
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	34,2	38,7	20,5	93,4	1489,0	0	1582,4	159
Каты яфраклы	2,2	3,5	1,6	7,3	153,3	0	160,6	16
Йомшак яфраклылар	29	10,9	16,9	56,8	1036,3	0	1093,1	108
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барлығы:	46,0	48,8	25,2	120,0	937,4	0	1057,4	105
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	34,2	38,7	20,5	93,4	757,7	0	851,1	85
Каты яфраклы	2,2	3,5	1,6	7,3	44,7	0	52	5
Йомшак яфраклылар	9,6	6,6	3,1	19,3	135	0	154,3	15
Катнаш урман торгызу	0	0	0	0	0	0	0	0
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы	0	0	0	0	0	0	0	0
табигый урман торгызу, барлығы	19,4	4,3	13,8	37,5	1741,2	0	1778,7	178
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	731,3	0	731,3	74
Каты яфраклы	0	0	0	0	108,6	0	108,6	11
Йомшак яфраклылар	19,4	4,3	13,8	37,5	901,3	0	938,8	93
шул исәптән шытым саклау	0	0	0	0	488,9	0	488,9	49

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда санитар кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Ел саен башкарыла торган күләм
	һәлак булган утыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыктар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
белән								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	0	2,3	2,0	4,3	260,1	0	264,4	26
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	2,3	2,0	4,3	208,1	0	212,4	21
Каты яфраклы	0	0	0	0	12,8	0	12,8	1
Йомшак яфраклылар	0	0	0	0	39,2	0	39,2	4
Катнаш урман торгызу	0	0	0	0	0	0	0	0
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы	0	0	0	0			0	0
табигый урман торгызу, барлыгы	8,8	0	3,0	11,8	448,0	0	459,8	46
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	145,5	0	145,5	15
Каты яфраклы	0	0	0	0	25,9	0	25,9	3
Йомшак яфраклылар	8,8	0	3,0	11,8	276,6	0	288,4	28
шул исәптән шытым саклау	0	0	0	0	98,6	0	98,6	10
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	79	0	79,0	8
Каты яфраклы	0	0	0	0	19,6	0	19,6	2
Минераллаштыру	0	0	0	0	72,8	0	72,8	8
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	66,5	0	59,2	7
Каты яфраклы	0	0	0	0	63,2	0	6,3	1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	8,8	0	3,0	11,8	276,6	0	288,4	28
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар	8,8	0	3,0	11,8	276,6	0	288,4	28

Кызыл Бор кишөрлеге урманчылыгы

Мәйданы, гектар

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда санитар кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлығы	Ел саен башкарыла торган күләм
	һәлак булган утыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыктар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлығы	10,4	28,1	13,5	52,0	865,3	0	917,3	91
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	0	20	9,7	29,7	527,7	0	557,4	56
Каты яфраклы	0	2,0	1,0	3,0	52,8	0	55,8	5
Йомшак яфраклылар	10,4	6,1	2,8	19,3	284,8	0	304,1	30
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлығы	0,5	26,0	12,1	38,6	249,6	0	288,2	29
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	20	9,7	29,7	203,6	0	233,3	24
Каты яфраклы	0	2,0	1,0	3,0	11,5	0	14,5	1
Йомшак яфраклылар	0,5	4,0	1,4	5,9	34,5	0	40,4	4
Катнаш урман торгызу	0	0	0	0	0	0	0	0
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы	0	0	0	0	0	0	0	0
табигый урман торгызу, барлығы	9,9	2,1	1,4	13,4	615,7	0	629,1	62
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	324,1	0	324,1	32
Каты яфраклы	0	0	0	0	41,3	0	41,3	4
Йомшак яфраклылар	9,9	2,1	1,4	13,4	250,3	0	263,7	26
шул исәптән шытым саклау	0	0	0	0	218,6	0	218,6	22
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	196,7	0	196,7	20
Каты яфраклы	0	0	0	0	21,9	0	21,9	2
Минераллаштыру	0	0	0	0	146,8	0	146,8	14

Майданы, гектар

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда санитар кисү диләнкеләре	Урман үрчегү	Барлыгы	Ел саен башкарыла торган күләм
	һәлак булган утыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыklar һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ылыслы	0	0	0	0	168,9	0	168,9	17
Каты яфраклы	0	0	0	0	18,2	0	18,2	2
Йомшак яфраклылар	0	2,2	0,6	2,8	184,9	0	187,7	19
шул исәптән шытым саклау	0	0	0	0	101,7	0	101,7	10
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	91,5	0	91,5	9
Каты яфраклы	0	0	0	0	10,2	0	10,2	1
Минераллаштыру	0	0	0	0	85,4	0	85,4	9
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	0	0	0	0	77,4	0	77,4	8
Каты яфраклы	0	0	0	0	8,0	0	8,0	1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	0	2,2	0,6	2,8	184,9	0	187,7	19
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар	0	2,2	0,6	2,8	184,9	0	187,7	19

Искәрмә: Тоташ кисүләр буенча ел саен файдалануга рөхсәт ителә торган диләнке күләме үзләштерелмәгән очракта, урманнарны торгызу эшләренең күләме үзгәртелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрақ-типология шартларга бәйле. Технологиялар нигезе сыйфатында Урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру буенча Бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшләнгән урман торгызу буенча хисап-технология карталар киңәш ителә.

Урман ағач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, мәйданнары урман үсемлекләре белән капланган жирләргә кертелә торган яшь ағачлар сыйфатына карата белдерелә торган критерияләр һәм таләпләр Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

«Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, мәйданнары урман урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-40 кушымталарына кертелмәгән урман ағач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыктарның урман хужалыгы регламентларында билгеләнә.

26 нчы таблица

Әгерже урманчылыгы урманнары урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле мәйданнардагы урман ағач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман ағач токымы атамасы	Утырту материалына таләпләр			Мәйданнары урманнар урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	Яше, кимендә, ел	Тамыр башланган жирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	Кәүсәнең уртача озынлыгы, кимендә, см	Яше, кимендә, ел	Төп токым ағачлары саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	Төп токым ағачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Өрәңге	1-2	3,0	12	8	1,7	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,5
Гади усак	2	2,5	20	4	2,0	2,0
Тирәк	1	2,5	15	5	1,0	2,0
Корычагач	2	4,0	15	6	2,0	1,5

2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә Урманчылыкның барча территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында урнашкан.

Урман хужалыгы регламентында китерелгән нормативлар Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына туры килә.

3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре һәм яклаучы урман категорияләре буенча чикләүләр 27 нче таблицادا китерелә.

27 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Яклагыч урманнарда тоташ кисүләргә уздыру РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләр үзләренә тирәлек хасил итә, су саклы торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләрен югалта башлаган урман утыртмаларын яклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган фйдалы вазыйфаларны саклауны тәмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында башкача билгеләнмәсә.
2.	Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану; 4) чыбыклы объектлар, гидротехника корылмалары һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану.
3.	Табигый һәм башка төр объектларны	

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	<p>яклау вазыйфасын үтәүче урманнар</p> <p>а) яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлөп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)</p> <p>б) урман паркы зоналарында урнашкан урманнар (урман фонды жирләрендә һәм халыкның ялын оештыру, санитария-гигиена, савыктыру функцияләрен һәм табигый ландшафтларның эстетик кыйммәтен саклау максатларында кулланыла торган башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p> <p>в) яшел зоналарда урнашкан урманнар (халыкны табигый һәм техноген чыгышның тискәре күренешләре йогынтысыннан яклауны тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм торгызу максатларында бүлөп бирелә торган урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p>	<p>Тыела:</p> <p>1) техник регламентта каралганнан кичрәк итеп чыбыклы корылмалар ясау;</p> <p>2) урман түшәмәсен белән мүк жыю һәм эзерләү.</p> <p>Тыела:</p> <p>1) агулы химик препаратлар куллану;</p> <p>2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру;</p> <p>3) авыл хужалыгы алып бару;</p> <p>4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару;</p> <p>5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану, чыбыклы объектлар һәм гидротехника корылмаларынан тыш</p> <p>Тыела:</p> <p>1) агулы химик препаратлар куллану;</p> <p>2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә;</p> <p>3) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару;</p> <p>4) авыл хужалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую;</p> <p>5) капитал төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларынан, элемент чыбыкларынан, электр үткәрү чыбыкларынан, жир асты торбаүткәргечләреннән гайре</p>
4.	Кыйммәтле урманнар	<p>Чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларынан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела.</p> <p>Су объектлары буйларында урнашкан яклагыч урман полосаларында чыбыклы объектлардан, гидротехника корылмаларынан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела.</p> <p>Чикләвекле-кәсепчелек зоналарында урнашкан урманнарда агач материалы эзерләү тыела</p>
5.	Эксплуатация урманнары	Урманнардан файдалануның барлык төрләре дә рөхсәт ителә

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы РФ Урман кодексының

119 статьясы белән регламентлана.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләмәләр 28 нче таблицада күрсәтелә.

28 нче таблица

Махсус яклана торган урман кишәрлеге төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, түбәндәгеләр тыела:
2.	Урмансыз кинлекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	1) РФ Урман кодексының 17 статьясының 4 өлешендә, 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очраклардан тыш, урман утыртмаларына тоташ кисүләр үткәрү;
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары	2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре;
4.	Реликт һәм эндемик үсемлекләре булган урман кишәрлекләре	3) капитал төзелеш объектлары урнаштыру, чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан тыш.
5.	Сирәк һәм югалу куркынычы янаган кыргый жәнлекләрнең яшәү урыннары	3. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкәт һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.
6.	Махсус якланучы башка урман кишәрлекләре	
7.	Тыюлы урман кишәрлекләре	Тыюлы урман кишәрлекләрендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: 1) урман утыртмаларын кисү; 2) урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда агулы химия препаратлары куллану; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү

Искәрмә: Махсус якланучы урман кишәрлекләре урнашкан жир һәм аларның майданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләмәләр

Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләмәләр түбәндәге таблицада китерелде.

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1	Агач эзерләү	<p>Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (рөхсәт ителгән агач алу күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач эзерләү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 29 статьясының 4 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм агач материалы эзерләү үзенчәлекләренең 12 пункты нигезендә:</p> <p>а) елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә жир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми;</p> <p>б) диләнкедән читтә урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка төрле калдыклар белән чүпләү рөхсәт ителми;</p> <p>в) юлларны, күперләрне һәм ызаннарны, шулай ук киптерүче челтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корылмаларны, су агымнарын, чишмәләрне, елгаларны саклау мөһим;</p> <p>г) аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән агачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган агачларны исәпкә алып) калдыру, сакланьрга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела;</p> <p>д) чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәге һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела;</p> <p>е) кисү өчен билгеләнмәгән һәм Агач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм Россия Федерациясе урман законнары нигезендә сакланьрга тиешле, шул исәптән орлык бирүче агачларны һәм плюс агачларын кисү һәм аларга зыян китерү тыела;</p> <p>ж) рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамлангач агач эзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач агач эзерләү рөхсәт ителми;</p> <p>з) билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган агачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми;</p> <p>и) диләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарда агач чыгару, тарттыру рөхсәт ителми;</p> <p>к) диләнкене киселгән агач калдыкларыннан чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми;</p> <p>л) сөйрәмә жирләрдән һәм төяү майданнарыннан кала, туфракның өске уңдырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми.</p> <p>Диләнкеләрдә агач материалы эзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле агач токымының урманнар составындагы майданы өлеше урманчылык майданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күг, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрләре сакланьрга тиешле.</p> <p>Агач материалы эзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында өч һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган, өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
2.	Чәер эзерләү	<p>Түбәндәгеләргә кирт салу тыела:</p> <p>а) юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганакларында урнашкан урман утыртмаларына;</p> <p>б) урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтижәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнган урман утыртмаларына;</p> <p>в) Россия Федерациясе законнары нигезендә агач эзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардан урман утыртмаларына;</p> <p>г) даими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләрендә, генетика резервацияләрендә урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук плюс агачларына, орлыклыкларга, орлык чәчәкләренә һәм полосаларына (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерыгы белән расланган Чәер эзерләү кагыйдәләренең 7 пункты).</p>
3.	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	<p>Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен үсемлекләрен түбәндәге төрләрен куллану тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; - наркотик матдәләр дип таныла торганнары; - агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токымнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю кагыйдәләре нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыклары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи әһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8-1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын эзерләү рөхсәт ителми (13 пункт); - агачларны туз эзерләү өчен кисү тыела (14 пункт); - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмәләрен жыю тыела (21 пункт)
4.	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	<p>Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләрен һәм кыргый үсүче үсемлекләрен эзерләү һәм жыеп алу рөхсәт ителми.</p> <p>Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин.</p> <p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыю кагыйдәләре нигезендә:</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>- агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларга һәм куакларга зыян сала торган ысулларны куллану тыела (14 пункт);</p> <p>- гөмбәләр эзерләү аларның ресурсларын саклауны тәмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш (15 пункт);</p> <p>- каен суы эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә кимендә 5 ел калгач рөхсәт ителә (16 пункт);</p> <p>- башка төрле азык-төлек ресурслары эзерләү аларның үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләргә тамырлары белән өзеп алырга, яфрактарына (ботактарына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми (17 пункт)</p>
5.	Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын төзүгә китермәсә, һәм урман-парк зоналарында, шулай ук шәһәр урманнарында тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешендә 2 пункты)
6.	Авыл хужалыгын алып бару, балыкчылык белән шөгылләнү, һәм авыл хужалыгына кала	<p>Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 113 статьясының 2 пункты).</p> <p>Яклагыч урманнарның яр буе чикләрендәге жирләрне сөрү, авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен жәйге лагерьлар, ванналар оештыру тыела (РФ Су кодексының 65 статьясының 17 өлешендәге 1, 3 пунктлары).</p> <p>Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 3 пункты).</p> <p>Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләп алулардан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 2 пункты).</p> <p>Шәһәр урманнарында (РФ Урман кодексының 116 статьясындагы 3 өлешендә 3 пункты)</p> <p>Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, печән чабудан һәм умартачылыктан кала, авыл хужалыгын алып бару тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 4 өлешендә 2 пункты).</p> <p>Урман культуралары, кыйммәтле агач токимнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-орлыкчылык, нарат, чыршы-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре үсә торган, урманнарны табигый торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токимнар белән урманнарны торгызу чаралары проектлана торган, жиңел юбла һәм жиллөтелә торган туфрактар булган урман фонды жирләреннән файдалану тыела. (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгының 19 пункты).</p>
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	<p>Урманнарны фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлегенә өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу;</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы цикләүләр
1	2	3
		<p>б) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның цикләрендәге территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыклар белән чүпләү;</p> <p>в) тапшырылган урман кишәрлеге мәйданның һәм аннан читтәге территорияләргә химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләренең 9 пункты). Агулы химик препаратлар куллану тыела (РФ Урман кодексының 112 статьясының 4 өлеше, 113 статьясының 1 өлеше, 114 статьясының 2 өлешенң 1 пункты, 4 өлешенң 1 пункты).</p>
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	<p>Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, су объектлары саклануыга тиеш (РФ Урман кодексының 41 статьясындагы 3 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре нигезендә: - рекреацияләү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану эйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар ярдәмендә башкарыла (6 пункт); - капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар урнаштыру, барыннан да элек, агачлар һәм куаклар биләми торган кишәрлекләрдә рөхсәт ителә (5 пункт)</p>
9.	Урман плантацияләре утырту һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Плантация ясау максатларында түбәндәгеләрне файдалану рөхсәт ителми: а) су саклау зоналарында урнашкан урманнарны; б) табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарны; в) кыйммәтле урманнарны; г) махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә урнашкан урманнарны.</p>
10.	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстөрү	<p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстөрү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә: - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстөрү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урманга әверелмәгән диләнкеләр, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар һ.б.) (11 пункт) жирләр файдаланыла. - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен – үстөрү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылуына мөмкин (12 пункт); - РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		кишәрлекләреннән жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану тыела
11.	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.</p> <p>Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).</p> <p>Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә тыела.</p>
12.	Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	<p>Яшел зоналарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты).</p> <p>Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) бульдозер ярдәмендә агачлар аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән чүпләү, урман авызындагы агач кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, жәйге чорда яңа киселгән агачларны махсус чараларсыз гына урманда саклау;</p> <p>б) урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру;</p> <p>в) бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларын, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау;</p> <p>г) урманнарны житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү;</p> <p>д) бирелгән урман кишәрлеге майданын һәм аның чикләрендәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату;</p> <p>е) урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрдән тыш, ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән билгеләнмәгән, башка механизмнар буенча транспорт чаралары һәм башка механизмнар йөрү (Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре һәм жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, разведкалау һәм файдалы казылмаларны чыгару өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә файдалану очраклары исемлегенә 18 пункты)</p>
13.	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук	Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы цикләүләр
1	2	3
	гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	корылмалары һәм махсулаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендәге 5 пункты)
14.	Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	<p>Урманнарны чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм чыбыклы объектларның саклау зоналарындагы жирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү;</p> <p>б) урманнардан, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарыннан, агач калдыкларыннан файдаланучы жирләргә якин территорияләрне чүпләү;</p> <p>в) урманнардан һәм жирләргә якин территорияләрдән файдалану гамәлгә ашырыла торган; урманнардан химик һәм радиоактив матдәләр белән файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрне пычрату;</p> <p>г) транспорт чараларын һәм башка механизмнарны иреккә, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөрү</p> <p>(Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраклары исемлегенә 15 пункты).</p> <p>Урман паркы зоналарында урманнарда чыбыклар объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм алардан файдалану максатларында урманнардан файдалану тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты).</p>
15.	Агач һәм башка урман ресурслары эшкәртү	<p>Яклагыч урманнарда, шулай ук махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы ясау тыела (РФ Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеше).</p> <p>Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраклар булдырылмаса тиеш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - РФ Урман кодексының 60.13 статьясы нигезендә урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр) һәм урманнарда башка тискәре йогынты ясау; - РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда янгын һәм санитар куркынычсызлык тәэмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү; <p>(Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренә 6 пункты)</p>
16.	Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	<p>Дини эшчәнлек башкарганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу;</p> <p>б) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә өске һәм туфрак эче сулары агып төшүне бозарлык, урман кишәрлекләрен су</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		бастырырлык яисә сазландырырлык итеп эшләр башкару һәм корымалар төзү; в) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның янындагы территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, башка калдыклар белән чүпләү; г) ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча транспорт чараларында һәм бүтән механизмнарда үтеп керү

Гамәлдәге урман орлыкчылык объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хужалыгы регламентында әзерләнми, урман орлыкчылык объектлары турында белешмәләр ел саен Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрын алып бару формаларын раслау турында» 2016 елның 06 октябрендәге 514 номерлы боерыгы белән расланган 14-ГЛР формасы буенча яңартыла.